

54 *Truck 1722 1900*

Abonamentul

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., 1/2 an
6 cor., 1/4 an 3 cor.
Pe ntru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., 1/2
an 9 frcs., 1/4 an
4 frcs. 50 cm.
Fóea apare în fie care
Sâmbătă.

Unirea

Inserțiuni

Un șir garmond:
o dată 14 fil., a dóua órá
12 fil., a treia órá 10 fil.,
și de fieșce care publi-
cațiune timbru de 60 fil.
Tot ce privesce fóea,
să se adreseze la »Re-
dactiunea și Admini-
strațiunea Unirii»
în
Blaș.

Fóe bisericescă-politică.

Anul X.

Blaș 21 April 1900.

Numérul 16.

Învierea.

(Al.) *Christos a înviat!*

Acesta este salutul, cu care lumea creștină se întimpină în sfînta zi de astăzi, salut, care cuprinde în sine atâtea mângăieri, atâtea speranțe dătătoare de viață.

Chipul blândului profet nazarinean, pe care sfînta biserică ni l-a pus în zilele trecute drept pildă a suferințelor și a umilirilor celor mai amare, astăzi apare în plină lumină, încunjurat de gloria nemuririi, cu stindardul biruinții în sfintele mâni străpunse de cuie.

Străjuitorii, ce Jidovii i-au așezat, să păzescă mormîntul sfînt, vedînd năvala de lumină ce îi năpădise fără veste, vedînd piatra prăbușindu-se cu vuet, în butul pecételor, cu cari era întărită, au luat-o la fugă tremurînd de spaimă.

Și difuziunea aceea de lumină se răspîndesc din ce în ce mai mult, icóna Mântuitorului se ridică din ce în ce mai sfîntă, și lumea păgână își sfarmă idolii de argint și aur, închide templele lui Îupiter și ale Venerii și în scurt, Crucea Mântuitorului strălucesc de asupra Romei celei de lumi biruitoare ca și asupra lăgănului de cultură și artă antică: Athena.

Atot puternicia dumnezească nu s'ar fi putut validita în mod mai strălucit, de cât făcînd din cruce — semnul batjocurei și a morții — obiectul venerațiunei unei lumi întregi.

În viața pămîntescă atât de umilită a Mântuitorului, *Învierea* este punctul cel mai luminos, dacă e permis să facem comparațiunea acésta. Prin *Înviere* a comprobat până la evidință Dumnezeirea sa, prin *Înviere* a pus piatra fundamentală a învățaturii Lui înălțătoare de suflete, mângăitoare de inimi.

Scris este „acésta este ziua, care a făcut-o Domnul, să ne bucurăm și să ne veselim într'însa.”

Să ne bucurăm deci.

Să ne aducem a minte de suferințele Mântuitorului, și durerea să ni-o compensăm, gîndind la mărita lui Sculare din morți. Să ne gîndim la propria noastră viață, la lupta, ce siliți sîntem să o purtăm, la durerile și amarul, ce moștenire ni-s'a lăsat în a lacrimilor

vale — și idea unei vieți viitoare, ne va răsplăti pentru tóte durerile din viață, ne va întări credința, dându-ne nouă puteri, când ale noastre nu mai sînt de ajuns. Să ne aducem a minte, că după săptămăna patimilor urmază Ziua *Învierii*, după o viață de suferințe suportate în frica Domnului, viața de veci ne va fi răsplata. Să ne aducem a minte, că *Învierea* Domnului este cea mai sigură garanță a credinții noastre, *căci de nu a înviat Christos, deșartă este predicarea noastră, deșartă este credința noastră* . . .

Să ne bucurăm deci, și pentru că bucuria noastră deplină să fie, să ne aducem a minte, că ori cât de puțin favorabilă ni-se pare starea noastră de acum, este totuși o adevărată *Înviere*, față cu stărea tristă și decăzută a clerului și poporului nostru înainte cu două sute de ani.

Stărea bisericii noastre înainte cu două sute de ani, „săptămăna a patimilor“ era. În cartea celor puternicii scris era: „noi lege avem, și după lege trebuie să moră.” Batjocurită și neputincioasă, sfînta noastră biserică — ca un Christos înainte lui Pilat — era lăsată la discrețiunea Calvinilor. Sbiciuită și palmuită era la tot pașul și nu era cine să o apere, căci slugitorii altarului erau iobagi și erau fără carte. Cultura clerului de atunci e o pagină de rușine în istoria noastră bisericescă. Îmbărbătați de stărea decăzută a clerului, dușmanii au aflat cu cale a-și bate joc de biserică chiar. Palmuit-o-au și în haină mohorită au îmbrăcat-o.

Superintendentul *calvin* presida sinodele bisericii noastre; protopopii îl duceau în lectică, în semn de omaj și supunere. Învătăturile otrăvitoare ale calvinismului se strecurau aducătoare de morțe, în sanctuarul credinții strămoșilor noștri. Numărate erau zilele bisericii romănesci, numărate erau zilele nămului Străjuitorii lacomi așteptau cuvîntul din urmă, ca să ne arunce în mormîntul popórelor apuse și pe noi, căci nu mai aveam păstori, ca să ne apere, nu mai aveam altare neprihănite, ca închinare să aducem, după rënduielă părinților noștri, Stăpănului lumii.

În zilele acéste de grea încărcare, în mijlocul „săptămănii patimilor“, părinții noștri încheie unirea cu Roma.

Binecuvîntată și sfîntă să fie amin-tirea lor!

Binecuvîntați să fie părinții *Învierii* noastre!

Binecuvîntați să fie acei, ce ne-au legat érá-și de lăgănul credinții și originii noastre — Roma. *Putere* s'a versat în slăbitul trup al nămului, *viață* s'a dat celui ce destinat era morții, și *lumină* s'a dat celui ce orbeca în întunec . . .

Sentința de morțe, ce atérna de asupra capetelor noastre, ca o sabie a lui Damocle, s'a șters, și chemați am fost la o nouă viață cei ce perduți eram vieții.

Zădarnice au fost aleșuirile Calvinilor, zădarnice sforțările slavismului de a-și rehabilita puterea de o dată.

Actul seviréit de *întregul* cler — inteligința noastră de atunci — nu se putea anula așa ușor. Magiarii calvinii între alte mijloce, s'au folosit chiar de călugărul Visarion, căci nu puteau vedé cu ochi bunii pașul spre progres al unui nēm robit de vécuri.

Zădarnică muncă!

Le-a succes, cel mult, să ne rupă în două, ca să se adevérescă încă o dată invidia cu care străinii priviau acest paș spre progres al nostru — și puterea cuvintelor *divide et impera!*

În fața sfintei sərbătorii de azi, inimile noastre se umplu de mângăiere și bucurie. Cuvine-se, ca în bucuria sərbătorii, să ne aducem cu pietate a minte, de părinții noștri, cari înainte cu 200 de ani au dat un nou impuls vieții noastre bisericesci, aprópe de stingere. Cuvine-se, să ne aducem a minte de cei ce au luptat cu greutățile începutului, noi cari luptăm deja în brazdă, bucurându-ne de rodul ostenelelor lor!

Cu pietate reamintim legătura, ce moștenire ne-au lăsat-o, și pietatea acésta nu ne-o tulbură nici invidia străinilor, nici cuvintele fraților de un sânge, cari află cu cale a critisa acest elementar simțemint de pietate, cu care datorim părinților noștri, conduși de fericiții archierei Teofil și Atanasie.

Acésta este ziua, care a făcut-o Domnul să ne bucurăm și să ne veselim într'însa.

Să ne bucurăm și noi, să luăm nouă puteri de luptă, salutându-ne cu salutul creștinesc de biruință:

— *Christos a înviat!*

Visita de la Berlin. — La 1 Mai n. Maest. Sa Francisc Iosif a promis, că va visita pe împăratul Wilhelm, și că va lua parte la sărbătorile, ce se vor aranja, cu prilejul declarării de majoren a prințului moștenitor. După ultimile sciri la această vizită vor lua parte și archiducele Francisc Ferdinand, contele Goluchowski, ș. a. Visitei acesteia i se atribue o mare importanță politică. E adevărat, că motivele ce se aduc spre al sterge coloritul politic, sînt destul de ponderose, dar totuși nu sînt îndesulțate de ajuns, spre a nu da ansa la conjecturi.

Din pricina desastrelor suferite de Anglia în războiul african, preponderanța ei a scăzut aproape cu totul. Rusia a profitat de nenorocirile acestea, pentru ca să-și ocupe ea terenul. Asta a și succes mai ales în Asia. Ea nu s'a îndestulit înse, cu atîta, ci a început din nou a sufla în focul încă nestins din peninsula balcanică și a-și ridica nouă pretensiuni față de Turcia și a-și recăștiga pierduta popularitate din Bulgaria.

Tripla alianță a luat la ochi machinațiunile Rusiei și s'a pus și ea în mișcare. Și visita de la Berlin a împăratului-rege Francisc Iosif, e tălcuită de cercurile politice ca o întărire a triplei alianțe.

Nu putem sci, întru cât sînt basate conjecturile acestea, atîta stă, că Rusia, îndată ce a fost anunțată visita aceasta, a început pe totă linia a bate în retragere și a vesti că s'neadevărate toate scirile, cari spunea de unelții rusești în Balcani.

Ne vom convinge în scurt întru cât is sincere declarațiunile acestea ale Rusiei de o cam dată e fapt, că Împăratului nostru i s'a pregătește la Berlin o primire splendidă.

Unele ziare de dincolo anunțau zilele trecute, că și parochia regală din România ar merge la Berlin, cunoscute fiind simpatiile României pentru tripla alianță. Scirea aceasta înse a fost desmințită în modul cel mai hotărît.

Etă dar, cum neînsemnatul, dar vitejeșcul popor din Africa sudică, a turburat pacea atît de scump susținută, a bătăneli Europă!

Revistă politică.

Afaceri interne. Camerele au vacantă până la 24 April, când se va încheia sesiunea actuală și apoi se va începe alta, mai bogată pôte în legi folositoare patriei, de cât cum a fost cea de până aci.

Dar și până la redeschiderea camerilor înregistrăm: „însănătoșarea” ministrului Wlassics, care sub decursul desbaterilor bugetului său, a stat de parte și a lăsat pe alții să-l apere. Altă scire de senzație e disgrătierea lui Bánffy la Curte și darea a fară din posturile mai însemnate a tuturor omenilor lui. Între alții secretarul de stat la interne Jakabffy Imre, fostul fișpan în Lugos, va trece la pensie și în locul lui va urma deputatul Gullner Gyula. Se mai vorbește apoi, că chiar și ministrul de externe contele Goluchowski încă va demisiona și în legătură cu demisia aceasta vor urma apoi o serie întrégă de înlocuirii, între cari și banul Croației își va

părăsi postul și va trece la finanțe. Se vede, că vacanțele de sărbători sînt potrivite, ca în decursul lor să se facă tot soiul de combinații politice mai mult ori mai puțin adevărate.

Rusia. Pe când împăratul rege Francisc Iosif merge la Berlin, să viziteze pe împăratul Germaniei, unde se zice, că va merge și regele Italiei, pe atunci Țarul Nicolae se duce de Pasci la Moscva. Politica lăgă și de călătoria acesta fel de fel de conjecturi politice. Vom înregistra și noi unele din ele.

E vorba, că Buriș au adresat Portugaliei o scrisore, în care o provocă să nu mai concedă trupelor engleze, să trecă prin posesiunile sale. Portugalia a răspuns, că ea nu face alt ceva, de cât implinesce convenția ce a încheiat cu Anglia. La declarația acesta răspunde acum Rusia. După o scire din Petersburg, Țarul în înțelegere cu Germania și Franța ar fi provocat pe Anglezii, să înceteze războiul african, căci alt cum, și ei vor călca neutralitatea ca și Portugalia, și vor trimite o armată în Afganistan. După cum se pare decî lucrurile, se vor complica. Cei din jurul Țarului sînt și ei de părere, că Rusia se o rupă cu Anglia și să-și calce posesiunile din Asia.

Transvaal. Sôrtea armelor se pare, că din nou e favoribilă Burilor. După ultimile sciri sosite de pe câmpul de luptă, se anunță, că Buriș în impresurată garnisóna engleză din Wepener și că au reînceput bombardarea orașului Mafeking, care va trebui să se predeie, de vreme ce din lipsa de proviant în garnisóna de acolo domnesce o fomete grozavă. În timpul din urmă Buriș au luat de la Anglezii 500 capete de vite; și au prins o patrulă a regim. Royal-Irish.

În același timp misiunea transvaaliană vizitează curțile domnitore din Europa, rugându-le să întrevină pentru încheierea păcii. Acum în urmă au umblat pe la Haga, de unde se telegrafază, că regina Olandei au adresat un autograf Țarului, rugându-l să întrevină pentru încetarea războiului. Se anunță, că și Sfinția Sa Papa a trimis un autograf Angliei în același scop. Anglia se pare, că nu vrea să scie de pace. Atunci când generalul Cronje s'a predat, Anglezii cereau supunere necondiționată, ér Buriș, sînt gata să móră cu toții pentru căștigarea libertății. De atunci lucrurile s'au schimbat din nou. Roberts stă în Bloemfontein în neactivitate, ér Buriș se adună din toate părțile și se întăresc.

Correspondințe.

Sinódele protopopesci.

Din districtul protopopesc al Blașului.

Districtul protopopesc al Blașului conform decisului din anul trecut și-a ținut si-

nodul de primăvară în parochia Cenadie la 10 Aprile n.

La 9 ore a. m. se începe servițiul divin, celebrându-se s-ta liturgie de cătră șeful tractual M. On. Georgiș Bărbat cu asistința preoților Ștefan Lita din Lunca și Ioan Popa din Cergăul mare, lector Vasiliș Dancu din Țapul.

Responsurile s'au cântat de cătră corul improvisat al preoției tractuale sub conducerea preotului Vasiliș Băcilă din Lodroman. După finirea s-tei liturgii cuminecându-se un număr frumos de poporenii din Cenadie, s'a rostit predica ocașională de cătră Dionisiș Velicea preotul Spătacului, ascultată cu mult interes de cei prezenți.

După aceea, dimitîndu-se poporul, toți preoții se mărturisesc și imediat se începe ședința sinodală în localitatea școlei gr. cat.

Din programul sinodului cred a fi de interes general scóterea la ivelă a următoarelor puncte:

a) S'a constatat spre bucuria tuturor, că mersul învățămîntului școlar progresază și în genere e mulțămitoriș.

b) Moralitatea credincioșilor asemenea e mulțămitoare.

De la întroducerea odioșei căsătorii civile spre mângăierea tuturor, s'a constatat că, toate casurile de căsătorie s'au închiat cu binecuvîntarea bisericeii.

c) S'a eiectat pe un nou period de 5 ani tacele la fondul preoților deficienți, statorindu-se 2 parochii de clasa I-mă (Blașul și Mihalțul), iară toate celelalte parochii se aședă în clasa a II-a cerîndu-se acesta espres și cu mare însufletire diș partea preoților, dorind din inimă sporirea cât mai urgentă a numitului fond, cu toate, că sînt mai mult de 10 parochii, a căror venite după conscrierea din 1896 abia trec peste 100 floreni ér 2 nici nu ajung la această sumă.

d) S'a eiectat tacele la fondul esactoratului cu o suma peste 100 fi.

e) Asemenea la fondul de salarisare al preoților, statorindu-se ca fie care parochie să concurgă la numitul fond cu aceea suma cu care contribue la fondul esactoratului.

f) Se defige parochia Lunca ca loc de intrunire al proximului sinod, desemnându-se concionator parochul Mănărădiș Ioan Handrea.

L.

Din districtul protop. al Clușului.

Conform vechiului us sinodul protopopesc al distr. Cluș s'a ținut la 12 April n. în Cluș. Să nasce aci o întrebare, ore nu e mai consult, ca aceste adunări preoțesci să se țină adecă, nu la scaunul protopopesc ci acum în o parochie, acum în alta? Eú cred, că e mai bine așa. Umblând de a rîndul prin tract, preoții au ocașione, să se cunóscă unul pe celalat. Parochia, casele parochiale, școla, biserica. ordinea și curățenia, toate is de astă dată espuse criticeii binevoitoare a fraților preoți. Chiar și poporul ar căștiga mult din această împregiurare. Un număr așa mare de preoți, cari cu mare solemnitate slujesc sfința liturgie, predica ocașională, cântari mai armonioșe și mai frumoșe, toate ar înălța mai mult pietatea lui și ar deștepta în el sentimente mai bune.

În vorbirea de deschidere protop. Ioan Laslo, pomenește de marea sărbătoare iubilară, de al doilea centenar, de când scoși din ghiarele nemilose ale ignoranței și neculturei, străini de orî ce sentimente mai înalte, apröpe inconștii de originea sa. — poporul românesc din această țară s'a avîntat la mai înalte ideale. Îndeamnă pe cât mai mulți să iele parte la peregrinajul ce se va aranja cu această ocaziune, și sfătuește pe preoți, prin acomodate predici să ferescă poporul de fapte rele și de păcate.

După cuvîntul de deschidere, se constată numărul celor de față, apoi se votează 60 cor. din fondul școlastic tractual pentru învățătorea din Feiurd și subsidiul învățătorului din Tinrea se ridică la 60 cor. Se face o nouă clasificare a parochiilor pentru fondul deficienților pe un nou period de ani, și se constată, că după conscrierea venitelor, nici un preot, respective nici o parochie nu pöte fi trecută în cl. I. ci numai în a II și a III. După aceste alegîndu-se comisiunea care să iele parte la esamenele de vară, se ridică ședința.

Un preot.

Noutăți.

Din incidentul sîntelor sărbători a Învierii Domnului Christos, dorim din inimă tuturor cetitorilor nostri deplină fericire, salutându-i cu vorba veche: Christos a înviat! Tot cu acest prilej am mărit föea noastră cu patru pagine, dând ast fel 8 pag. de lectură literară și distractivă.

Întru mărirea lui Dumnezeu și în memoria acestui an iubilar bicentenar pentru biserica gr. cat. se aduce la cunoștința publică, că din ofertele benevole a Dlor Cl. Raicü, Dr. Bran Eugen, Gavrilă Mărian, Georgiu Berghian, Dumitru Tomi, Parfere Suciü, Bartolomeiü Pop, Mihail Moldovan prim curator, Lucreția Zavojan, Joița Vitez și a poporenilor: Tanase Naste, Eugenia Borșa, Ioan Tanase, Măriuca Danciü, Linca Pavel, Grigore Chicindean, Bucur Avram, Ioan Milintean, Nechită Corlat, Elie Sianer, Chirilă Ardelean, Simion Colța, Ioan Oltean, Maria Motes, Iacob Colța, Ioan Aliman, Simion Aliman, Lucreția Milintean, Ștefan Huruban, George Naste, Todor Naste, Todor Ciorec, Singar Mihailă, Elie Cioloca, Vasile Ciorec și Samson Barna toți din Teaca, s'a constituit și ridicat în Biserica gr. cat. din Teaca un iconostas (frontar) nou frumos și de gust, cu sculpturi, așa cât membrii sinodului protopopesc ținut în 2 Aprila. c. contemplându-l cu toții l'au admirat exprimându-se că numai onöre le face contribuitorilor. Numai în Milașul-mare este iconostas mai frumos ca acesta în tot tractul. Prin această oferenților li se aduce mulțămită și pe această cale, de öre ce din cassa bisericii acestei parochii fundate numai în 1876 nu s'a putut ridica iconostasul reclamat de ritul S. noastre biserici. Fie bine primite înaintea lui Dumnezeu jertfele acestor creștini bine simțitori, pentru că altmintrea nu curând s'ar fi provăduț biserica cu frontariü. X. — Subscrisul în numele comitetului parochial gr. cat. din Milășel, vin a aduce și pe această cale mulțămită credincioșilor Ungur Gregore a Todorichi și finl Petru, Ungur Gavril I. Achim, Crăifălean Gavril, Covaciü Alexă, Gora Firuca a Onuțului, Covaciü Daniloie-e, Covaciü Elie, Cișmaș Marcu de la Riciü, Grilean Ștefan, Picz Gavril cu Maria Moldovan, Goro Vasilica I. Aron pentru că au binevoit a cumpăra o sîntă Evangelie cu litere latine

în preț de 36 fl. dorindu-le, ca darul făcut spre mărirea lui Dumnezeu, să li-l răsplătescă după merit. Milășel 5 April 1900. *Dănilă Harșa* paroch gr. cat.

Săptămăna ss. Patimi a fost sărbătorită aci cu cuvenita pietate. Esercițiile spirituale cu clericii seminariali și cu preoțimea din gremiü, le-a ținut Clar. Dr. *Vasiliü Suciü*, prefect de studii. A vorbit despre: păcat, răutatea lui și datorința de a ne întörce. La aceste eserciții ținute Lunî și Martî au luat parte preoțimea apröpe totă, în frunte cu I. P. S. Sa Dl Mitropolit. Joi la liturgie s'au conferit lectoratul clericilor din an. III-lea *Niculae S. Aron, Iuliü Bäez, Pamfilie Barbu, Iacob C. Domșa, Octavian Florian, Aurel Maxim, Vasilie Micu, Petru Muntean, Petru Sântoma și Ales. Pop-Șovaroși*. Tot atunci Escel. Sa Dl Mitropolit a spălat picioröle la 12 clerici, cari apoi la amezî au fost öspeți sîi, servindu-le însu-și mărirea și dăndu-le frumoșe daruri. Sara s'au cetit öceia 12 ss. Evangelii. Întăia a cetit-o I. P. S. D. Mitropolit. Vineri sara s'a celebrat serviciul înmormintării Domnului.

Archiereul bun. Escelența Sa *Mihail Pavel*, episcopul dieceșei gr. cat. a Orădiü-mari, a dăruit 100 coröne spre a fi împărțite între vėduvele și orfanii din S-Slatina. őr celor trei băieți ai învățătorului le-a donat 20 coröne pentru a-și solvi didactrul.

Episcopul Vațului. În locul răposatului Constantin Schuster e numit episcop al dieceșei romano-catolice a Vațului contele Carol Csäky.

Sciri personale. *Ioan Goste* cleric în seminarul central din Budapesta, a depus cu bun succes esamenul rigoros din studiul biblic și limbile orientale. Harnicul tiner aparține dieceșei de Gherla. Felicitările noastre!

Generalul Botha totuși Român? „Liberalul“ din Iași dto 15 Aprilie scrie următoarele: „D. Pop. funcționar la servițiu de tracțiune C. F. R. din Iași, a fost coleg de școlă, la liceul din Năsėud (Transilvania) cu actualul generalisim al armatelor bure, care este fű de țeran român, din comuna Ivesți. — D. Pop ne informeză că a scris generalului Botha, felicitându-l de rolul frumos ce i-a rezervat sörtea, care l-a ales să conducă poporul bur la dobăndirea independenței“.

De la Academia română. Lunî s'au ales membri noi în locurile vacante din secția literară, a nume: *Ales. Filippide*, prof. la Iași, directorul publicațiunii „Magnum Etimologinne“; *Ioan can. Puscuriü* autorul colecțiunii „Familii nobile române“; őr membru corėspondent s'a ales iubitul nostru poet *George Coșbu*.

Expoziția din Paris. De la ziua deschiderii lumea dă năvală pe teritoriul expoziției. După cum se scrie, în prima zi deja s'au vîndut un milion o sută opt spre zece mil, șese sute trei zeci de bilete, a fară de acestea au fost o multime de persoane cu intrare liberă și mulți exposanți. În prima zi biletele au fost de trei ori așa de scumpe și cu töte aceste s'au vîndut în număr așa de mare. În proporție cu ultima expoziție, rezultatul primei zi a fost colossal, căci pe vremea aceea în ziua deschiderii s'au vîndut numai 333.889 de bilete. A döna zi de Paști din cauza timpului ploios, numărul vizitatorilor scăzuse; dar cu töte aceste a fost colossal, toți se grabeau să se delecteze în lucrurile de artă expuse.

Un nou sat românesc în delta Dunării. Duminecă în 15 crt. s'a inaugurat un nou sat românesc pe delta Dunării. Satul a fost numit *Carmen Sylva* și are 43 familii sătene. Acesta e al patrulea sat românesc înființat până acum. Menirea lor e întărirea elementului românesc în județul Tulcea, din Dobrogea.

Concert. Tinerimea română din Făgăraș și jur va aranja în 24 Aprilie 1900, (a treia zi de sf. Paști) în sala hotelului „Lauritsch“ o „Produțiune Musicală.“ Venitul curat este destinat pentru clădirea casei vicariale. În fruntea comitetului aranjator e dl deputat Dr. Nicolae Șerban.

Esercițiile rezerviștilor economi. Ministrul de agricultură Darányi Sándor a notificat municipiilor și reuniunilor economice, că ministrul comun de răsboiü în înțelegere cu ministrul de honvezî a dispus, ca rezerviștii economi să fie chemați la deprinderi de arme în cât se pöte pe timpuri de acelea, când mai ușor vor puté lipsi de la lucrările de câmp (arat, sēmănat, seceriș, etc.)

O înlesnire în călătoria cu trenul. Direcțiunea trenurilor statului a dat zilele acestea o ordonanță după care, fie care călător, care are bilet pentru zona a XIV-a pöte folosi biletul — în timpul prescriș — nu numai pentru călătoria sa la stațiunile arătate în bilet, ci la ori și care altă stațiune și în ori ce direcțiune; pöte tot odată să călătorescă chiar și mai departe de stațiunea arățată în bilet, dar această călătorul trebuie să o spună conducătorului său călăuzului înainte de sosirea în stația însemnată pe bilet. Tot asemenea și la zonele de la I—XIII biletul se pöte de aci încolo folosi în călătoria în ori ce direcție și la ori ce stațiune a trenurilor din patrie; această însă călătorul e obligat să o spună tot de una înainte călăuzului respectivului tren. Pe de-asupra prețului biletului, ce-l are omul, nici într'un cas n'are să se mai plătescă nimica. De o dată aflăm, că eventual la 1 Iulie n. va intra în vigröe un nou tarif de zone. Cel actual va fi modificat într'acolo, că prețurile pentru zonele I—XIII vor fi mai mici cu 20 % și peste tot să vor face XX zone. În schimb pentru scumpirea taxei la nöuele zone, se permite, ca călătoria ce s'ar face cu un bilet din zona ultimă să pötă fi întreruptă o dată; de asemenea și taxa pentru bagaje va fi mai moderată ca acum.

Monumentul Hentzi. Cinci elevi de la școlă de cadeti, unde e așezăț monumentul Hentzi, au plănuit ca peste nöpte să-l arunce în aer. Atentatul a fost descoperit în timpul din urmă ast fel, că unul dintre conjurați, fiindu-i tēmă de urmări săü avēnd remușcări de conșiință, a descoperit comandantului planul ce-l aveau. S'a pornit înmediat cercetare, punēnd în arest pe tinerii atentatori.

Avis. Acum, când cu prilejul ss. Sărbători se vor speda în töte părțile cărți postale ilustrate, ținem să facem atenți pe cetitorii nostri, că *ilustratele ce se trimit în Austria vor trebui timbrate cu marcă de 5 fl. őr celea ce se spedeză în România și străinătate cu marcă de 10 fl.* Neobservarea acestei dispoziții aduce după sine, că primitorul e silit să plătescă taxa duplu și așa, în loc ca scrisörea noastră să-l înveselescă, din potrivă il indispuce.

Voiți o superbă garnitură de masă? În vitrina prāvăliei Krassovsky din Sibiu, str. Csanădief, atrage admirația tuturor pasantilor o admirabilă expoziție de obiecte, cari cu drept cuvînt emulēză între öaltă în frumșetă, eleganță și valöre de mare preț. Este expoziția căștigurilor *loteriei* pentru *Casa națională* a Asociațiunii noastre. O multime de căștiguri în valöre totală de 25.000 coröne. Între töte acestea, mai mult sînt admirate obiectele cari formēză căștigul principal (în valöre de 10.000 coröne) o garnitură de masă cu o jardiniēră mare, 2 jardiniere laterale, 2 platouri pentru bonbone, 2 girandole și un complet serviciü de masă pentru 12 persoane, töte din argint massiv. Voiți această superbă garnitură? *Vē costă numai o corönă!* Acesta e adecă prețul unui los la *loteria casei naționale a Asociațiunii*. Losuri se capētă la biroul Asociațiunii, la töte băncile și librăriile romănesci, cum și la trafice. Sortirea se va face la 31 Maiü în Sibiu.

PARTE LITERARĂ.

Invierea.

Pe stradele strâmte ale Ierusalimului totul e în liniște. Agitația ultimelor zile a fost destul de puternică, ca să nu trecă, cu câte va ceasuri de repaus.

Fariseii și cărturarii iudevesci puteau acum în tota țicna, să odihnescă în așternuturile lor, pentru că fiul dulgherului din Nazareth, care trei ani de a rândul le-a tras dungă peste toate planurile lor, și cu o cutezanță ne mai audită îi dogenia cu tot prilejul, acum a amuțit. Mormintul săpat în piatră mărturisește de morțea lui, și ostașii romani puși sint de Pilat, să zădărnicescă și ultima încercare, prin care învățaceii acestui turburător, ar vrea să dovedescă, că Galileanul n'a murit, ci a treia zi biruind morțea, va învia cu mărire.

Ici, colo, prin suburbiile sfintei cetăți zăresc oameni treziți, dar aceștia sint niște sêraci și neputincioși, pe cari nime nu-i încrêstă. Pe valea Josafatului mai iêsă și acum fum din câte un tăciune aprôpe stîns, și cei ce s'au culcat în jurul focului, încă nu s'au trezit din somnul lor.

Și dacă cu toate acestea veți povestind ici colo, câte o grupă de 2—3 bărbați se sci, că ei încă nu sint deplin dumeriți asupra celor ce s'au întîmplat în Ierusalim în ultimele zile.

— Și ai văzut tu cu ochii cum îi schingiuia?

— Da, am fost martor, când ostașii îi scuipa în față și îi trăgeau palme. Și el nu zicea nimic. L-am urmărit până la Golgotha și am văzut cum L-au întins pe cruce, cum L-au chinuit restignindu-l și el tăcea.

— Ei, și ce zici tu la toate acestea?

— Ce se zice? stău mut. Eu nu pot pricepe, cum El de care se spune, că a făcut atâtea minuni, care a vindecat pe atâtea bolnavi și neputincioși, El, despre care ucenicii lui spun cu așa convingere, că e Mesia cel promis, El se le suferă toate acestea în tăcere?

— Nedumerit, ca și tine sint și eu. L-am văzut la învierea lui Lazar, unde am mers și eu cu mulți alții din Ierusalim. Am văzut atunci întâia dată pe Învățătorul — toți îi ziceau așa, — i-am văzut întristat pentru morțea prietinelui său; — și eram lângă el, când a strigat: Lazare ieși a față! Și . . .

— Și acum eti El e în mormint!

— Da, e în gropă, El, care a scos din gropă pe cei loviți de puterea morții. El, care s'a dovedit așa de a dese mai mult ca un proroc, care pe acești nesimțitori Judei l'a făcut așa de multe ori să se minuneze de puterea ce l-a dat-o Dumnezeu, eti-l azi, zăcând, ca și un om în mormint, aprôpe părăsit de toți, ca și cum străin ar fi în acest pămînt!

— O, e grozav, e nespuse de revoltătoare nerecunoștința ce l-au arătat-o acest popor. Noi ștutem străinul aici, dar după câte am audiat spunându-se de el, cât era de blând, cu câtă bunătate graia tuturor, cu ce dragoste grăbia în ajutorul celor necăjiți și cu câtă răbdare povățuia pe cei ce îi cereau sfatul lui, — nici o dată, n'aș fi ridicat glasul meu cerând osenda lui, cum au făcut acești nemernici!

— Eu nu mi-am pierdut încă nădejdea. Par' că o voce lăuntrică îmi spune, că Dumnezeu nu l-a părăsit cu totul. și vei vedea zilele acestea, că va da un semn, va face ceva pentru el.

Și în clipita acêsta în față cu acești doi străini, veniți la Ierusalim spre a lua parte la sêrbătorea Pascilor, — eti un tiner cum grăbesce în fugă spre porțile cetății.

— Unde grăbesci prietene? — îl întrebă unul din acești străini.

— Bucurați-vă a învia Domnul! și pe fața lui plină de nevinovăție strălucesc razele unei bucurii așa de mari și așa de sfinte.

— Ce spui? a învia Isus Nazarineanul cel îngropat de curând?

— Da, a învia, veniți cu noi!

— Și ei plecară pe urmele învățacelui lui iubit și s'au convins.

— A învia Domnul! — și din mil de mil de pepturi rêsuna-va în aceste sfinte zile adevêrul, care face se tresalte pepturile noastre și acum după douăzeci de vecuri.

— Bucurați-vă, dar, că a învia Domnul!

A.

La Pasci.

*Mai vesel paserile sbord
Și mai voioase 'n ramuri cântă
Ca de-un mister se înfloră
Cântarea lor, când se aventă.*

*Mai împede isvorul curge
Și murmură mai lin acuma.
El la rêsțoace nu mai muge,
Mai albă-i este astăzi spuma.*

*Și-a clopotului glas se 'nalță
Nu plângător ca altă dată.
Ci cald și dătător de viață . . .
Natura 'ntregă-i mai curată.*

*Și oameni mulți de sêrbătore
Gătiți, păsesc încet pe cale
Spre casă, pe când mândrul sôre
Deschide florile din vale.*

*Ridând de drag privesc copiii
La ouă roșii și le cercă
Cari is mai tari? Privind sglobii
Pe babe un suspin le 'necă.*

*A! . Pascile , . ca altă dată , .
Te scôla suflet, te 'nalță!
Căci uite Domnul și s'arată
Să te conducă la viață!*

I. Agârbicean.

Două mame.

— Legendă de Henry de Forge. —

După ce Christos și-a dat sufletul pe crucea, la care l'a pironit nedreptatea omnilor, după ce a resunat peste Golgota și ultimul tunet al cerului și marea dramă a rêsucupărării s'a sevrșit, Vergura îndurerată, care a născut sublima victimă, se coboria încet-încet pe Calvar în jos.

Firea și-a reluat înfătoșarea de primăvară; reapără nițel și sôrele, un sôre palid care asfinția pe creștetele munților înrumeniți.

Vergura Maria s'a reîntors în Ierusalim, cetatea blăstămată, în care s'au realizat atâtea prorocii. Ea mergea spriginită de Ioan, învățacul Domnului, ca să caute un giulgiu de în curat, cu care să înfășure trupul scump fiului său. Calea în jos era lungă și tristă. La fie-care pas regăsia amintirea vre unei dureri, revedea pe fiul său îmbrăncit sub sarcina crucii. De abia se mai trîia, muncită de câte lacrimi a vêrsat.

Apostolul o conducea tăcut. El respecta cu pietate acêsta nemărginită durere, mai mare ca toate durerile lumii.

Era frântă inima lui vêdând morțea lui Isus, pe care atâtea îi iubia; dar el își reamintea învățăturile lui sfinte, se incredea în cuvintele profetilor, scia că Omul-Dumnezeu va învia a treia zi și va mântui lumea.

Preacurata Vergură nu mai cuteza să credă. Ea își simțea stînsă credința de mai înainte; dôr acum fiul său era mort, fiul său, copilul blond de ôre când, care îi suridea, pe care ea l'a crescut, și care îi făcea totă fericirea pe acest pămînt. Ea era mama desperată, căreia călăii i au ucis fiul și care plânge, fără să mai scie alt ceva, de cât să plângă. Pe drum trecători numeroși o priviau, dar toți îi respectau durerea; Ea mergea înainte, inconștientă.

Intradevêr suferia mult; suferia peste puterile sale, și în ochii ei, în ochii femeii, care a născut pe Isus, în ochii feciôrei curate, se arătă prima ôră descurăgiarea.

— Să eșim din acêsta mulțime! murmură ea cătră Ioan. — Aș! vrea să nu mai vêd pe nime, aș! vrea să mă odihnesc un moment în liniște și singurătate.

Și își plecă trist capul pe umêrul învățacelui, care încerca să o mângăie, și să umple el locul fiului pierdut.

El arată o altă cărare împrejmuată de trandafiri sêlbatici. Pe inserate parfumul florilor să înalță simțitor. În jurul acestor două ființe îndurerate era totă poesia zimbitoră a primăverii.

S'au dus în grădina maslinilor, grădina în care Isus venise să se rôge în noaptea fatală, grădina unde îi plăcea să petrecă în singurătate. Aci toate erau pline de amintiri. Arborii, tufșurile, florile, toate păreau că își reamintesc ceva despre El. Grădina era pustie. De aci se vedea Ierusalimul tot, cu neumeratele sale case albe.

Locul acesta e loc de repaus și liniște. Pierdută într'o meditațiune durerosă feciôra Maria privia tăcută, în spre cetate. Sufletul ei începă a se potoli. Credința ei reînvia. Inima ei sângera de rana deschisă mai înainte, dar revolta dispără. O voce internă îi vorbia în suflet; fără îndoială era vocea divinului rêsignit.

Apostolul se ruga. Se ruga pentru acêsta mamă chinuită, pe care acum o iubia, ca pe mama sa.

— Muiere, — zise el — tu ești binecuvîntată între muieri, pentru că durerea ta e cea mai marea între dureri...

Și cum se depărtau încetinel, mergând prin grădină, audiră un neobișnuit sgomot de suspine; un hohot de plâns și vaiete.

Așa dară nu sînt singuri în grădina maslinilor?

Un glas de femeie se auzea plîngînd într'un mod sfîșietor.

Preacurata feciără se opri. Era destul să aflu că mai suferă cineva ca ea, pentru ca să o cuprindă mila. Ea se aplecă să vadă, și observă în șanțul de lângă drum, în genunchi, o femeie din popor, din Gethsemani. Părul ei era cărunt și obrazul ei stors de lacrimi.

— Ce necaz ai? — întreabă Maria cu blîndețe.

— Fiul meu mort, — zise femeia gemînd.

Necunoscuta își ridică ochii ei mari, deschiși, speriați și înspăimîntători. Mănile ei, cum a stat imbrîncită de durere, sîngerău de petricele și spinii; și tremurau când le-a ridicat spre feciăra preacurată.

Mama lui Isus se sîngui de un violent fior. Durerea acestei muieri îi reaminti durerea sa proprie și făcu să o resimtă de nou și mai viu.

Așa dară ea nu este singura care suferă pe pămînt? Durerea sa proprie nu e ast fel de cât un simbol, o învățatură dumnezească pentru omenime după cum a fost și martirul lui Isus, Trebuie așa dară ea toate mamele să-și peardă fi lor...

Și privia la nenorocita, care se târaia, în lacrimi, la picioarele ei. Și o privia cu ochii plini de bunătațe. Uimită de atîta milă femeia bătrână o privia și ea întrebătoare...

— Eu sînt mamă, răspuse Feciăra, și fiul meu a murit pe o cruce...

La cuvîntul „cruce“, necunoscuta și-a întors fața, a început a deveni palidă-verde. Ea borborosi, sacadat:

— Și fiul meu a murit ca infam; l'am găsit spînzurat de un arbore, lângă drum.

— E cu putîntă? — își gîndia Feciăra Maria. Suferința sa e prin urmare asemenea mare, și Ioan n'avea drept să zică, cum că durerea ei ar fi fără păreche în lume.

Ce întîlnire stranie a două nenorocite, întîlnire care deșteaptă atragere reciprocă între aceste două surori de lacrimi și miserie.

Pentru fie care cel ce nu mai era între vii a fost unicul fiu, ființă scumpă, bărbat în totă puterea alor 30 ani. Fie care a avut viziunea încruntătoare a unui crucifix, a unui sinucis.

Și Maria, pe lângă totă durerea sa, deplîngea pe această nenorocită, pe care nu o mai susținea nimic, nici credință, nici curaj, și care în aceasta grădină părea părăsită de toți.

— Care este numele fiului tău? întreabă Feciăra. Voiți să-l cunosc pentru a mi-l reaminti în rugăciunile mele, și a mă ruga lui Dumnezeu pentru el.

Atunci femeia se ridică pe marginea șanțului de drum, și cu fața schimonosită, ca la reamintirea unei viziuni îngrozitoare, zise:

— Iuda.

Mama Mântuitorului deveni palidă. Pe fruntea ei trecu o încrețitură, apoi după un moment de tăcere, își întinse spre nenorocita amîndouă mînile sale.

— Razămă-te pe mine, mamă nenorocită. Reîntorcete ca și mine, la vatra părăsită. Acolo mai bine putem plînge.

Veni noaptea, o noapte blîndă și parfumată de primăvară.

Braț la braț cele două femei își luară

drumul către Ierusalim. Orașul era mort, din depărtare nu se auzea de cât câni rățeciți urlînd în pustiu printre dealuri, și corbii croncănind de-asupra Golgotei.

Învătăcelul Domnului, respectuos față cu aceste dureri ce s'au unit pe un moment a rămas singur în grădina maslinilor, ca să se mai roge. Dar mult timp încă, el privia în lumina lunii, cum se depărta mama lui Isus, spriginind cu orașul său pe mama lui Iuda.

Trad. Delacruce.

Din vremi apuse.

31 Martie, anul 304.

Ce zi minunată!

Suflarea vieții cutreera pămîntul amortit. Aerul e môle și blînd, și cu căldura lui de primăvară descéptă la viața natura întregă. E primăvară în natură, e primăvară în sufletele omenesci — din păcat reînviat. — Dar pe când firea întregă cu atîta drag salută sositul primăverii, pe atunci se pare, că mute sînt ale omenilor glasuri. Nici un cântec de laudă nu sună, nici un cântec de mărire lui Dumnezeu-Christos nu se aude din gura omenescă, că a eșit porunca împărătescă: tot cel ce va mărturisi pe Christos, cu mörte să möră.

Inse scris este: de vor tăce aceștia, — de a preamări pe Dumnezeu, — pietrile vor striga. Și toți se prind în chor și cîntă: mărire întru cei de sus lui Dumnezeu, pe pămînt pace, între omeni bună învoire. — Dar unde-i pacea și bună învoirea!?

E Vinerea mare.

Natalia, soția centurionului Hadrian, sta dusă pe gânduri, — gânduri de evlavie și de rugă. — Simța sîntința acestei zile; simța vitregia vremii; simța nedreptatea omenilor. Îngenunchiată la capătăiul patului ei se ruga cu crucifixul în mână.

Sufletul ei blînd era neliniscit de un vis ce l'a avut. Visase că un vultur luă de pe capul bărbatului ei coiful și nisce omeni străini îi pusese pe cap o cunună de spinii. Nu înțelegea taina acestui vis și frica o cuprinsese. După rugăciune își îmbracă cu grabă pala-i albastră, își prinse părul pe la temple cu o panglică puțin închisă și intră la Hadrian în iatacul lui.

— Salutem impertire domino meo, zise ea cu gingășia unei soții iubitoare, și îi spuse visul ce l'a avut. El mișcat de grija ce i-o purta și de terna ce se vedea pe fața ei, s'a apropiat de ea, și i-a zis uitându-se în ochii ei sîniși și blîndi ca și sufletul ei:

— Voi creștinii atîtea visuri aveți! și ce este în visurile voștre!? Nu fi îngrijată, — mie îmi ajută zeii. — Rămăi cu bine, eu merg să salut pe Cesarul. — Ea îngădurată s'a nitat lung după dînsul. Presimța, că are să se întîmple ceva. Și fără să se înțelegă simța, că o năpădesc aceluși simțiri de fericire, aceluși de durere.

— Fiind că ați îndrăsnit să rîdeți de poruncile mele, veți muri cu mörtea cea mai crîncenă. Voi stați îndrăsnit și nu înțelegeți că ve pot omori pe toți cu Dumnezeu vostru cu tot. — strigă infuriat Galerius către nisce creștinii, cari îndrăsnit'au să preamărescă pe Christos în cîntări.

— Viu e Dumnezeu nostru și nebiruit, — îi răspuseră creștinii liniscit. La acest răspuns energie și hotărît Galerius să încruntă și mai tare. Negru de mânia ce-i

fulgera în ochii urlă turbat către Hadrian centurionul, ce sta de pază cu vre o căți va ostași.

— Să-i duci de aci, să-i duci să möră! Creștinii au fost duși.

Îngădurat pașia Hadrian în fruntea convoinului și era trist, căci în aspra poruncă, ce o dase Cesarul, vedea, că acestor omeni li să face silă pe nedreptul. Și l'a cuprins un fel de milă de acești nefericiți. Sărmanii, lor nu li ertat să se roge Dumnezeu lor! — I-a venit în minte femeia sa, Natalia. Ea are un suflet așa de bun; și toți creștinii trebuie să fie așa, — așa buni și iubitori. Da, Dumnezeu lor trebuie să fie un Dumnezeu bun și iubitor. Bieții de ei, lor nu li ertat să-L mărturisescă! S'a nitat apoi cu milă la ei, să-i vadă cum vin, că au auzise și nisce cîntări.

S'a oprit înse uimit, când în loc se-i vadă sdrobiți de durere și de spaima morții vedea pe fețele lor bucurie și fericire. Și erau și vre o căți va copilandri printre ei, cari s'au alăturat pe drum și veniau cîntînd încet, cîntări de mărire lui Dumnezeu-Christos. Hadrian a dat poruncă să alunge copii. Și când ostașii au împlinit porunca creștinii le-au strigat:

— Lăsați copii să învețe de la noi a muri pentru Dumnezeu!

Hadrian a auzit aceste cuvinte: ele îi sunau mereu în urechi, dar nu înțelege rostul lor. De ce au grăit așa creștinii? Ori dör Dumnezeu lor dorește acesta; ori vre să-și bată joc de Romani și de zeii lor?! — Sufletul lui se sbăté în întunec, voia să spargă noaptea și nu putea, — și nu înțelegea pe creștinii.

Creștinii, întrebați fiind de judecător, de voesc să se lapede de Dumnezeu lor și să jertfescă zeilor, au răspuns cu toții însuflețit de o putere de peste fire, că sînt gata a muri pentru Dumnezeu lor.

Hadrian sta mirat uitându-se la ei fără să-i înțelegă, de ce-și dorește aceștia mörtea. — Ce află ei în Dumnezeu lor ca să möră pentru el cu o așa mare bucurie și însuflețire?

Întrebările îi năpădiau mereu fără ca mintea lui să potă da răspuns vre unuia. Și să chinuia, că nu putea înțelege procedura creștinilor.

Ei mor, și pentru ce?! Cine e Dumnezeu lor? ce bine le-a promis de mor cu o așa iubire pentru ei?! Și apoi zeii lor — a romanilor, — cari sînt ore cei adevărați? Și nu înțelegea, și-și puna întrebarea: care-i adevărul?! — O lumină până acuma nesciută par'că lovește lin și cu blîndețe cordele simțirilor lui. Câte o dată simțirile lui prindeau această tainică lumină și sufletul îi tremura în o bucurie neînțeleasă. — Sufletul lui sbuciumat de îndoeli, acum era aruncat în brațele unei speranțe fericitoare și atunci chipul lui i se însenina și îi venea să strige în fața judecătorului, că mincinoși sînt zeii lor, călăi sînt romanii, — călăi fără inimă; acum era aruncat în ghiarile unei îndoeli și desperări sfîșietore și atunci i se părea fără înțeles mörtea creștinilor, și de nebulie o ținea. Și-l cuprindea mânia pentru fapta lor.

Dar când privia cu căta bucurie și cu căta dragoste primese aceia mörtea, cât de liniscit se dau înspăimîntătoarelor torturi, îi cuprindea din nou mila, inima îi bătea cu putere, singele i se urca în cap și-i venea

să țipe. Păgân se fi fost și trebuia să te indușezi. De piatră se-ți fi fost inima și trebuia să ți se înmoe la vederea chinurilor îngrozitoare. Și-i venea să strige în gura mare, îi venea să plângă, nu de milă, ci de dragostea cu care muriau creștinii pentru Dumnezeu lor.

Într'aceea copilandri, pe cari poruncise să-i alunge, pășesc înaintea judecătorului strigând cu glas înalt:

— Și noi sîntem creștinii!

Judecătorul infuriat peste măsură de această îndrăsnită mărturisire sbieră ca scos din fire:

— Și voi cănilor veți muri! — Și lasă să fie executat numai de cât unul dintre copii. Ați fost înspăimîntătoare torturile ce le-a suferit copilul. Și nu zicea nimic, suferea cu o resemnare de ne închipuit. El muri cu zimbetul pe buze, — un zimbet ceresc și fericit.

Și sta Hadrian buimăcit: a fost isbit așa de puternic de întimplarea acesta, în cât nu-și putea da samă, dacă ceea ce vede e vis ori realitate. Și-a luat coiful de pe cap, s'a șters pe frunte, și sta privind cu ochii în gol fără să înțelegă ceva. Nu înțelegea lumina pentru care mor creștinii. O luptă înspăimîntătoare se ridică în pieptul lui: lupta vieții cu morțea, lupta luminii cu întunerecul.

Hadrian palid și emoționat din samă a față, cu ochii tulburi, cu coiful în mână, cu pași șovăitori s'a apropiat de unul dintre creștini osîndiți la morțe zicându-i:

— Juru-te pe Dumnezeu vostru, creștine, învață-mă, vorbește-mi despre speranța voastră, despre Dumnezeu vostru! — Și l-a vorbit creștinul. Ochii lui Hadrian la fie care vorbă a creștinului deveniau tot mai curați, își primiau tot mai mult sîninul lor, primiau tot mai mult din sîninătatea cerescă. Fruntea i se descreția, fața-i primia timbrul unei îndestuliri și a unei fericiri. Sufletul lui sbuciumat de îndoeli începea a înțelege.

După ce a ascultat pe creștin și-a ridicat fruntea-l curată cătră cer, — pe fața lui se observa umbra unei puternice hotărîri. Ochii îi ardeau purtând focul unei vieți nesciute. Cu pași hotărîți s'a apropiat de masa judecătorului zicându-i:

— Scrie și numele meu cu a creștinilor!

Judele mirat din samă a față de vorbele lui Hadrian se uită la el întrebător.

— Hadrian, centurionul, creștin?!

— Da, creștin! — îi replică Hadrian cu însuflețirea unui apostol și cu curajul unui martir.

Când soția sa, Natalia, auzise că el e închis pentru că s'a mărturisit pe sine de creștin, s'a îmbrăcat cu cele mai frumoase haine de sîrbătoare. Cu o bucurie de ne grăit a alergat să-și vadă bărbatul. Și era veselă gândindu-se cum are să o agrăiească cu cuvintele de „soră în Christos“. Ea se simțea așa de fericită că are să fie femeea unui martir.

Într'aceea Cesarul primind scirea despre Hadrian lăsă să fie eliberat și dus înaintea lui. — Ajungînd Natalia la închisoare i s'a spus că bărbatul său e liber și că e la Cesarul.

Vestea acesta a lovit-o ca un trăsnet: — ochii i se împăinjinau, răsufierea i se opria în piept, pămîntul se învîrtea cu ea și veneau amețeli.

— Liber, așa dară și-a lăsat legea? — Și s'a grăbit ca nu cum va să se întâlnească cu el.

— O, nefericita de mine, eu nu sînt vrednică să fiu femeea unui martir; — eu sînt femeea unui om, care și-a lăpădat credința. — Și a început să plângă plînsul nenorocitei. Când înse și-a văzut bărbatul prins și țîrit înaintea judecătorului, — că Cesarul demînda-se să i se croiească cea mai crîncenă morțe, — și-a plecat capul în jos strivită de durerea celei mai cumplite remușcări, că și-a osîndit bărbatul pe nedrept. S'a apropiat de el cu mâinile întinse să-l cuprindă și cădînd pe pieptul lui a erupt în un plîns cu hohot. — Plîngea de fericire.

— Fericită femeie, tu, care atît de mult ți-ai iubit bărbatul în această viață, tu nu ai lipsă să suferi cu trupul, ca să câștigi cununa martiriului, — zise Hadrian mișcat până la lacrimi de iubirea soții sale.

— Uite, m'am îmbrăcat de sîrbătoare, — zise Natalia cu ochii scâlțați în lacrimi, — azi e zi de sîrbătoare. Eu nu vrîu să te las singur, vrîu să vii cu tine, vrîu să mor cu tine. Ar fi o rușine pe mine și nu m'ar lerta Dumnezeu, dacă te-ai lăsa singur.

Hadrian plîngînd și sărutându-și soția, avînd în ochi o lumină cerescă, strigă:

— Și ea e creștină! Să-i scrieți și numele ei.

V. S.

Sîrbătorile Pascilor în Viena.

Viena, Săptămîna patimilor, 1900.

Îubite Alesandre.

Deja al doilea an de cînd nu mai sîntem la olaltă la s. Paști. Sciîu că le petreci mai bine ca mine acasă, după ritual nostru și între ai tîi, dar mîngăierea sufletească la acestea sîrbători nu mi-a lipsit nici mie, ca și după ce ne-am despărțit de murii apărători ai seminariului, până acum încă în tot anul m'am pregătit pe s. sîrbători cu exerciții spirituale, ca cu atît mai bine să cuprindă sufletul meu, sublimitatea acestor sîrbători. Și tocmai așa de fericit mă simțiam la ora de adorățiune înaintea s. mormînt din capela curții ca și mai înainte în biserica universității, mai aduciți aminte?

Mi-ar fi plăcut să fi și tu aicea, să vezi cu ce pompă se serbeză în curtea împărătească săptămîna cea mare, cred că te interesază pentru aceea mă voi încerca să-ți descriu toate ceremoniele, căci am fost de față.

În *Joia mare* pe la 8 ore, s'a închis drum spre curte pentru public. Gendarmii de curte, ostași pedestri și călăreți păzeau intrarea. Numai trăsurile celor chemați puteau trece. Cătră 9 ore veniseră și archiducii și se adunară în sala de audiență unde veni și Maestatea Sa. Cortegiul așepta în sala secretă de consiliu. Precis la 9 ore îi invită primul marșal de curte F. M. L. Prințul Lichtenstein la biserică aci au asistat cu toții la predică și la liturgie după care cu toții s'au dus în sala de ceremonie. Noi (preoți din institutul sublim. Augustineu Red.) ne-am dus în procesiune prin diferitele săli de așteptare și printre șirul gardistilor. Întrînd în Sala de ceremonie, acesta era deja plină de demitari, în mijloc era podiul pe care era o masă lungă și la acesta masă lungă ședeau 12 bătrîni de 1082 de ani îmbrăcați într'un port antic germău. Nu e poveste ci adevăr; erau la olaltă chiar de 1082 de ani moșii acesti bătrîni de 90—92

ani. Dinapoi lor era postat corpul diplomatic între ei și misionariul negru P. Fernandez. Noi ne-am căutat locul cel mai bun anume la aripa dreaptă (în limbajul cătănesc) a podiului unde avea să se posteze și Maestatea Sa. Nici nu ne-am înșelat, că abea am sosit etă și Corteginul condus de mareșalul prim în pași de paradă care era compus din Ministrii, statul de curte și generalii, după el imediat au venit Archiducii și în urmă Maestatea Sa. Archiducii au stat vis-a-vis de cei 12 bătrîni er' Maestatea Sa s'a suit pe podiul la aripa dreaptă. În sală domnea cea mai mare tăcere. În dată întră în sală 12 măsarnicii și aproți cortegiați de arciéri și gardiști unguresci, și conduși de Prim măsarnicul F. M. Berzeviczy cari aduceau pe 2 table câte 3 plese pentru cei 12 bătrîni. Maestatea Sa le-a luat pe rînd și le-a pus înaintea bătrînilor. Depărtându-se măsarnicii, s'au suit archiducii pe podiul, și venind 12 gardiști-trabanți cu 12 table au luat mîncările și le-au pus pe table era gardiștii le-au dus din sală. — Archiducii și-au reocupat locul de la început. Acesta s'a repetat de 4 ori, până ce s'a servit bătrînilor 12 plese. Ce fel de mîncări au fost, nu sciîu, numai aceea sciîu, că au fost de post. — La urmă au căpătat și o bucată sdravană de brînză și apoi pome. Abia s'au depărtat gardiștii cu ultimele mîncări, etă nisce servitori desfac și due și masa. Alți 12 servitori au desculțat pe bătrîni. Un capelan de curte a început Evangelia și cînd era la cuvintele „Et coepit lavare pedes discipulorum“ a îngenunchiat Maestatea Sa și a început a spăla și a șterge picioarele bătrînilor. Prelatul benedictin Dr Hauswirth a turnat apa. Spălându-și apoi mâinile se apropiă un tesaurar cu o tasă de argint după care Maestatea Sa a luat pungile, cari conțineau câte 30 arginți (corone) și le-a acățat după grumașul bătrînilor. Cu acesta s'a gătat ceremonia. Equipage de curte au dus pe bătrîni împreună cu donurile primite, la casa lor.

În *Vinerea patimilor* după ce Maestatea Sa, Archiducii și Generalii au adorat și sărutat crucea și Episcopul Mayer a finit liturgia preasfințitelor, ne-am așezat în procesiune. Crucea era înainte, în urma ei noi 12, după cîntăreții curții cortegiul, asistința, Sanctissimul, căruia îi urma Maestatea Sa și Archiducii cu luminii aprinse. Baldachinul îl ducea 4 oficiali de curte er ciucurile (Quasten) 4 camerari a nume Prințul Thurn-Taxis, Prințul Fürstenberg, Conte Schönborn-Buchheim și Conte Pálffy. Procesiunea mergea prin ambitul „Controlorgang“ spre capela camerei (s. Iosif) unde era așezat mormîntul. Întrăgă capela era învelită în negru. La locul altariului era un sicriu. De-asupra lui 2 ângeri și o paravană colorată sub un baldachin de catifea roșie închisă. În mijlocul paravanei prin o apertură se vedeau rațele aurii, ce încunjura pedestalul, pe care s'a așezat Sanctissimul luminat de făclii și luminare electrice aședate după paravană. La treptele altariului erau două făclii de gaz roșu er între acelea un genuncheriu pentru noi cari avem să formăm garda de onore a Dui Isus Christos, schimbându-ne la totă ora. Maestatea Sa s'a depărtat.

Vineri de la 12 până Sămbătă la 12 s'a deschis capela și pentru public.

Sămbătă la 4 ore a fost *Invierea*. Curtea era plină de ostași. Numai un drum lat de doi metri așternut cu scânduri era liber.

Pe aci avea să trecă procesiunea în „Schweizerhof“ și de acolo în capela de curte. În Schweizerhof a fost și puțin public, care aș putea intra prin cunoscuții săi a avut paciență a se posta acolo încă înainte de a se închide drumul pentru public, adică pe la 11—12 ore. Pe la $\frac{1}{2}$ 4 mergem cu toții spre curte. Aici a fost și fratele Victor cu noi. Procesiunea a fost minunată pentru coloritul cel variat, care și se prezenta ochilor. Primul grup era a oficialilor de curte în deosebitele lor uniforme de gală. A doua deputațiune era a noastră, apoi a venit corul și muzica de curte, cortegiul și generalii, după aceștia asistau cu Sanctissimul, după care Maestrea Sa cu Archiducii. Când s'a pus în mers procesiunea, paza sa varda s'a pus în arme strigând de 3 ori *Geuer herrraus!* apoi toate dobele și trâmbițele începură să sune; celor 2—3000 de ostași s'a comandat *Habtacht!* și apropiindu-ne de ei făcând onorurile prescrise, se înțelege nu nouă, ci Sanctissimului și celui ce urmă: Maestății Sale. Corul cânta și muzica sufla dîcînd în trimbițele de argint, semnalul maiestății Am intrat în capelă, unde a urmat „Te Deum“. O înviere a fost, dar încă una vom mai ținea. Măne voi servi de o cam dată liturgia prea sfințitelor, Victor îmi va fi cantor și așa facem lucru românesc și în marea străină.

Dar suntem puțin uniți și neuniți de și strigă în fie care zi că le trebuie biserică și liturgie românească, totuși preferă să meargă la greci, contra carora se plîng, ca la ori care funcțiune sântă îi jefuesc și că nici baram la Paști nu-l lasă să cânte „Christos a înviat“ românesc, de și majoritatea poporenilor lor e română.

Sunt naționaliști cu vorba și când e la faptă sunt greco-orientali, dar da căle am zice noi că suntem mai întâi catolici apoi români, ce ar face cu noi?

Ce nu te decizi să vii și tu încocă? . .

De încheiere îți doresc, ca prin Învierea D-lui Christos să reînvi și tu, și să fii erăș „copil bun“ . . .

Serbători ferice, îți dorește iubitorul tău pretin.

Preotul Valeriu.

Fără ideal.

Studiile etnopsicologice mai nouă, făcînd analize amănunțite asupra tuturor fazelor, prin care a trecut viața fizică, intelectuală, și politico-socială a poporilor, încheie de regulă prin cunoscuta concluzie, că omul e pe calea celui mai nobil idealism. Secolul al XIX a fost pentru omenime un veac de o muncă uriașă, prin care omul îndemnat de strălucitele rezultate ale cercetărilor științelor naturali, a îndrăsnit cu mintea a scruta și analiza și convingerile, ideile sale erezite.

N'a mai căutat idealul în afară de lumea creată, unde va peste lumile de stele, unde se întâlnesc toate perfecțiunile în mod absolut în supremul ideal, ci și-a îndreptat privirea în internul său, a petrecut cu atențiune funcțiile minții, a ascultat șoptele inimii și aci a aflat idealul acela, încărcat de toate atributele perfecțiunii, cu cari înzestrare el un ins necunoscut, din o lume necunoscută.

Sistema acésta filosofică întemeiată de Kant și răspîdită de școlile Feuerbach-Nitsche prin toate ramurile vieții publice, a ajuns în deificarea rațiunii, în ridicarea individului pe pedestatul supremei perfecțiuni, până la ridicul. De o dată, omul s'a vezut el înzestrat cu toate acelea atribute, pe care le legase până acuma de numele lui Dumnezeu.

Positivismul s'a ivit ca o fîrăscă reacțiune. Două extreme — unul a dat naștere celui alalt. Unul a zis: mintea, rațiunea e mai pe sus de toate. Ea este creatorul tuturor celor existente, până chiar și a corpului în care se sălășluiește, tot ce nu e rațiune e închipuire, halucinație, vis, altul din contră că rațiunea ar fi halucinație și corpul, lumea este — adevărul.

Realismul acesta înse nu este realismul înconștient al vechilor greci-romani, o copie de pe natură, care descrie lumea cu flori, răsăritul soarelui, care imităză bolborosul rîurilor și gemetul codrului, ci este o sistemă nouă filosofică, care să servescă de basă în toate acțiunile private și publice ale omenimei. O sistemă nouă, care a eschis din programul ei idealurile în ori ce ram al științei și literaturii, a declarat idealismul de o utopie, iluzie, minciună și stabilindu-și principiile, dogmele sale filosofice, a hrănit cu ele ceta acea de omeni, cari le-au răspîdit cu alte mijloce și sub alte forme în poezie, prosă, pictură, muzică. —

Taine, marele codificator al positivismului modern și tatăl naturalismului răspîdit în toate ramurile de politică, artă și știință, el însuși negă tot, ce în ochii omenimei trecea de sublim, nobil, ideal.

Nu mai este imputare morală. Nu este păcat, nu este virtuțe. Aș fost și sînt acéstea nise concepte relative, cari își capătă sensul de la împrejurări, de la punctul de vedere cum să tracteză, și unul și același act pôte să fie și păcat și virtuțe. Naturalistul nu cunoșce nici păcat nici virtuțe, precum în genere nu cunoșce însușiri bune sau însușiri rele în om, dar cunoșce cauzele acestora și le caută în temperament, în forța imaginativă a fantasiei, în celeritatea și calitatea atențiunii, în mărimea și caracterul păsurilor sufletesti. Tot de ce se vorbește că ar fi nobil, ar fi frumos le consideră de accidente peste care naturalistul trece la ființă, partea esențială a omului, la — animal.

Filosofia acésta realistă durere, acésta stăpânește viața publică și privată astăzi, viața fără — ideal. Mirare-I, că lumea s'a disgustat, că omul la finea secolului se plictisește, când vede că viața e fără ideal, că literatura și arta se întrec pentru a încununa nebunia și păcatul; mirare-I, că omul modern are 2 conștiinți, una oficiasă pentru cancelarie, teatru, casină și alta pentru sine?

Când nu este ideal în viață, când a trăi lupta pentru idealuri este egal a te lua la lupta cu morile de vînt, când omul e un simplu obiect, o forță aruncată de patimi și împrejurări extreme în voia lor, ore nu urmăză de aci o negare hotărîtă a ori cărui adevăr absolut?

O îndoielă generală apasă sufletele. Păreri de cele mai contradicțoare stăpănesc științele, raze de cele mai lucitoare, dar răci ca suflarea vîntului de nord sînt menite a încălzi inima și așa înghețată de cinismul filosofiei realiste.

Și cu toate acestea, cu toate că sociologii esclamă dureros, că societatea ar fi asemenea

nației fără cărmă, aruncată în voia întunecului și a talazurilor, sînt încă și astăzi optimiști de acela, cari vîd un viitor apropiat, când de asupra, pe orizontul științelor și artelor er o să se ivescă luciferul idealismului, cari și în romanele lui Flaubert — despre cari zice Sainte Beuve, că sînt asilul femeilor depravate, spitalul morburilor celor mai scârbosă — în Dandet, a cărui scrieri și în *Patologie* ar forma o „pagină vitandă“, încă vîd un viitor pentru idealism.

În liberalism, socialism, nationalism vîd idealuri politice de cele mai sublime și proletariului care strigă după pâne și aruncă iubirea de patrie drept hrană — er ei, campionii acestor idealuri știu să scotă un principiu cu mult mai practic din cuvintele acestea — cape — rape. O conștiință dublă și aci, una oficiasă-serioasă, care încarcă de preamărire idealul mulțimei și alta care — exploatează.

Asemenea sîntem în toate. Omul e ostent. Decadența acésta, ce se manifestă în întreaga noastră viață publică și privată, renunțarea de a mai lupta pentru idealuri, chiar acésta a îndemnat pe unii să sperze într'un viitor idealism. În toate acțiunile omenesci vîd o pripire, o nehotărîre, o ostentă, vîd un disgust față de plăcerile cauzate de orjiile orfeelor, de frivolitățile muselor moderne și profetesc cu hotărîre, că generațiunile nouă se vor ocupa mai cu dinadinsul de adevăr, vor căuta cu alți ochi natura, vor apreția alt cum desfătările din luncă, vor înțelege cliptul stelelor și cîntecul privighetorei și vor ceti cu dor *Noul-Testament*.

Vor ceti Noul-Testament căci numai aci vor afla idealul mult căutat cu toate mijlocele și pe toate căile escugetate de minte, numai aci își vor afla balsam pentru neliniștea sufletescă, își vor afla fericirea — dar până atunci vîcul e — fără ideal.

Octavian.

Idilă.

*E verde, covor e câmpia,
Și florile arată și vesmîntul.
De farnece plin e pămîntul.
Se 'nalță, rotînd, ciocărlia
Cercându-și cuvîntul.*

*O turmă pe câmp se arată.
E albă, ca spuma de lapte.
Ciobanii 's cu glugile 'n spate,
Eu nu știu, vîcîut'am vre-odată
Așa glugi curate.*

*Măgari astupați de cojoc.
De-abia mai păsînd după turmă,
Resar pe câmpie. În urmă,
Un căne, ce vré să se jöce,
Pămîntul îl scurmă.*

*Și mieii sburdalnici s'aruncă
În joc nebunatic, și saltă.
De-o caldă plăcere se 'nbată.
Ciobanul de-un spine descurecă
Oița 'ncurcată.*

*Apröpe-i pärul ce curge
Cu murmur prin iarba și cîntă.
La gârle cu sgomot s'avîntă
Și cade în spume și fuge,
Și grabnic cuvîntă.*

*Și oile beau și ciobanii,
Și beau mîelușii, miore,
Și nôtini cu cörnele 'n flöre.
Tăria, berbecii vältanii,
Voiesc să-și măsöre.*

*Et merg, se departă de-olaltă,
Ș'alergă în gînd nebund
Unul spre altul. Și sund
Ciocnirea de cörne și saltă
Și'n codru răsundă.*

*De sbierate aerul plin-e.
Mumănilor fiil își chiamă . . .
Pe ceriuri un nor se intramă.
Păstorul îl vede cum vine
Și-și trage pe seamă . . .*

*Dar nu e nimic! Se desface
Și fuge de-a sörelui rață
Selbaticul nor. Inviață
A mieilor voe și-t face
De jocuri să-și vadă.*

*Pe pajîstea verde, de-o parte,
Doineste din fluer păstorul.
În doină îngrăpă-și el dorul.
De sunete dulci și curate
Te umple fiorul.*

*Și-i verde, covor e câmpia,
Îr florile arată-și vesmîntul.
De jarmee plin e pămîntul,
Se 'nalță rotind ciocărlia
Cercăndu-și cuvîntul.*

Alfus.

Vinătorul de porci sălbatici.

Tot satul e în fierbere. Din moși-strămoși, nu s'a mai pomenit atîta necaz și pagubă cîtă face acum o ciurdă de porci sălbatici. De merge lucrul tot așa, cînd o fi la cules, ne trezim cu coceni golii goluți, să plîngeau bieții sătenii.

Jitarii într-o zi ca în alta, vestesc plini de amărăciune, că ieri au nimicit cucuruzul lui Zurilă, ér azi noapte s'au năpustit peste biata partea a lelii Măgdalina. Primariul ne mai știind ce să facă, îi scöte a fară trist și abătut; căci porcilor sălbatici nu le pöte da de scire prin sunetul dobei și glasul böctărului, că intrarea în cucuruz e strict oprită sub pedepsă de 3 zile închisöre la casa satului. El nu ție cont de atari porunci primărești, ci se abat pe la cucuruzele ömnilor, cînd, și după cum, îi sfătuesce rânza lor de dobitoce măneciose.

Necazul se mai mărea și prin împrejurarea, că în tot satul nu era de cät un singur om cu pușcă. Acesta era Lica Huleanului. Nu-i vorba, au mai fost avut ei și alții pușci de celea vechi, cu cremene, dar tocmai pe vremea întimplării, ce vö povestesc, s'a fost introdus darea de arme. Acest nou soi de împușinare fără cale a banilor a pricinuit, că toți sătenii și-au prăpădit pușcile. Unii le-au vîndut la străini, alții le-au dărăburit, socotind nu fără dreptate, că pentru așa arme nu se plătesc. să arunce omul cîte patru coröne pe an.

Adevörat, că mai tärziu s'au convins, că și legea asta e ca cele alalte, cu un pic de rafinäre ușor poți trece peste ea, — și au început a-și cumpöra ér pușci și încă de

celea cum se cade, ba chiar și cu cîte 2 țevi. Dar de o cam dată a bună samă în tot satul n'avea pușcă numai badea Lica. Din partea acestuia înse țepurii și vulpile puteau dormi liniștite, căci el nu le avea grija.

Dar auzind și el de paguba comună și-a cam țeșit și el din țitini. Sätenii nu-i dădeau pace cät era ziua, ci într-una îl îndemnau, să lésă numai o dată cu pușca în cucuruz și nesmintit la prima detunătură va rösturna vre o 3—4 mäsöureni, că doră atăta-s, de mișună ca vrabiile în șură. Jitarii se băgaü și pe la el în fie care zi, spunöndu-i pe unde au umblat porcii în nöptea trecută. O dată i-au adus vestea că ieri au fost în cucuruzul popii, și la nöpte de bună samă fac nimica chiar ierdașul lui.

Bietul Lica la auzul acestor vorbe a simțit de-alungul spinării o răceală ca de ghiată. Iute și-a tras pe samă, că aci s'a trecut cu gluma și trebuie să facă rind în neorînduiala asta grozavă.

N'a zis nici o vorbă, dar în capul lui și-a făcut deja planul. A hotărît, că în dată ce sfinte sörele, se apucă de un lucru, de care vor pomeni nepoții de nepoți. Jitarii s'au departat förte năcăjiți, mai cu samă unul care i-a fost cerut pușca în cîte va rînduri, cu gîndul să pună el sfărșit obräsniciei ne mai auzite a porcilor. Dar badea Lica încă ținea mult la vorba veche: calul, pușca și muierea să nu le dai pe mână străină.

La apusul sörelui și-a luat țundra pe umeri și s'a furișat prin grădina cätă cucuruz. N'a trebuit să mörög de parte. Cucuruzele erau cale de o jumătate de ceas, tocmai pe marginea pădurii. După ce trece omul pärăul cel mare de din colo de finat, aude deja sunetul plăcut, ce-l produc frunzele firelor de cucuruz, ce se ating unele de altele la adierea linului vînt de sara.

Ierdașul lui se afla cam pe la mijlocul hotarului. În partea de cätă sat creșteaü lângă olaltă cîte va tufe de porumbel, cari tindeau adăpost sigur vinătorului istet. Lica se nită pe ceriü și din mersul lunii socötește, că va fi cam pe la 9. Se retrage între tufe de porumbel și-și împlö pușca.

Omul nedat cu singurătatea ästor fel de nöpti, în cämpe, lângă pădure, unde te iriteză neîntrerupt cîte un sgomot deosöbit, cîte un glas, ce peste zi nu-ți atrage atenținea, nu pricepe, prin ce schimbare trece în atari casuri și un creștin cu minte și inima la loc. În aer se află ceva înădușitor. Carbonul esalat de plante și se lasă pe inimă ca o piétră, liliacul, ce sböră în jur, pare o fantömă, huihutul bufniței îl cređi strigätul după ajutor a unui om ajuns între tälhari.

Lica Huleanului era învöțat cu acestea, și totuși nu se simția chiar bine. El avea acum alt necaz; cu pușca încärcată apărea ca un om förte periculos și tot mai mult îl ocupa ideea, că el a luat în mână arma ucigașă cu intenținea förte seriösă.

Ce se va și întimpla, cînd vin porcii? Va äștepta, pänă se adună toți grämädă. De bună samă se vor scöbori prin goliștea cu trifoiü. E cam departör pänă acolo, dar cu atät mai bine, căci mai tare se va împărăștia șiretul, cu care și-a împlut pușca. Apö începe a se socoti, cum o să țintescă,

cum va trage cocoșul cum . . . dar o detunătură puternică despică aerul. Lica era să cadă pe spate. Nefericitul de el, făcea planurile cu cocoșul tras și din nebagare de samă, pușca s'a siöbödit.

Multă vreme nu și-a știut da samă de totă întimplarea, într'un tärziu înse și-a venit în fire încärcându-și din nou pușca.

Un așa pech ar fi făcut se despereze un vinător de la rötă, căci o detunătură ca cea pomenită trebuia să-i iee ori ce nădejde de reușită în nöptea aceea. Lica înse nu era vinător, deci nu-i putem lua în nume de röö nepriceperea.

Abia s'a äșöțat la adăpostul söu și cam peste un ceas aude de cätă pădure un susuit inadușit.

Aha, vin porcii!

Nu zic, că trebuie să se sparie omul de sunetul acesta, dar e lucru cunoscut că vinătorii de sörbätöre rar trec peste o situație ca äcösta, fără un pic de rööclă în spate și cälidură la inimă. E și ceva cam grozav, cînd auzi de o dată täietura väjăind și surcelele tinere rumpându-se cu sgomot sub picioarele greöie ale animalului puternic. Din cînd în cînd îl auzi cum rösuffă îndesat, apö multă vreme pändöște cu urechile ascuțite. Gäsind cîte un burete, îl trece repede prin mäsele și plöcă înainte cätă cucuruz, unde tullei bine făcuți îl atrag cu putere.

Lica scutură din cap, apö își țintește privirea în partea din care se aude zuruitul.

Sgomotul mișcării se aude förte de apröpe. Pöte deosebi förte bine cum se rump firele de cucuruz sub picioarele porcului. Cine scie ästa e, cel ce s'a auzit în pădure ori pöte a venit din altă parte pe neobservate.

Ceva mai departör se aude un guițat mai ascuțit, acolo de sigur s'au încäierat vierii. Au dat unii peste alții, și unul mai puternic a țuturat pe altul mai tinör.

Lica înghița în söc și se egulia tot mai tare între porumbei. Pușca i-a devenit förte incomödă, a läsat deci încet cocoșul și a vărît'o sub țundra. Dar nu-i plăcea nici așa, căci nu se putö mișca destul de liber.

Se nită în dröpta și în stänga tot mai încordat, pänă ce o dată nu mai vede nimica de spaimă. În starea äcösta guițatul și sgomotul produs de porcii îi pärea și mai îngrozitor. Întreg ținutul i s'a prefăcut într'un cämpe negru, ce se mișcă în continuü. Pare că auzia suspine și vaiete de suflete năcăjite. Era cät pe aci să începă a se böci și el. Dinții i se băteaü în gură și cine scie, ce i s'ar mai fi întimplat, de nu-i venia în minte o idee mäntuitorö.

Fără cel mai mic sgomot äșöđă pușca pe iarbă, o acopere cu țundra și apö scäpat de atäte sdrențe netrebnice se retrage täräindu-se pe päntece cu multă precauținea.

Între mari chinuri percurge o bună bucată de loc cu gröza în spate, că ba acum, ba acum îl observă bläsămății de porc. Cînd a cređut, că mersul acesta îi pöte ajunge, s'a ridicat repede în picioare, a luat'o la sänätösa, de era mai să-și frängă grumaziü, cînd a dat să sară pärăul.

În ziua urmätöre vine jitariul și zice:

— Nu ți-am spus, bade Lică, că vine rîndul la cucuruzul Diale? Azi nöpte și-au făcut porcii ierdașul tot posdări. Poți merge să-l culegi încă astäđi.

Lica Huleanului înghite o dată în gol și clătina din cap zice: .

— Apoi ce să le faci? d'ora n'or sta să piără de fôme cu cucuruzul dinaintea lor!

B. I.

Surugiul.

„Calea cea mai bună va fi preste Viena și Orșova. La gara din Leordeni te ascéptă postilionul, de unde în decurs de șese ôre ajungi în Vulturesci. Și acum — călătorie fericită, domnul mieu!”

Cu aceste cuvinte concedia decanul facultății teologice pe un bărbat june și piăpënd, carele, ademenit de un salariu anual bun, s'a fost hotărât să mērgă ca instructor la doi băeți într'un sat din România. Dēnsul se și așeză într'un cupeu, călători la Viena, de aci la Orșova și în sfârșit se dete jos la gara din Leordeni. Din limba românească nu scia de cât întrebarea: „Unde este posta Domnule?” — estrasă și aceea dintr'un dicționar român-germân.

Leordeni, este un sat miserabil, unde cel mai înșămnat edificiu era stațiunea căii ferate. Acesta primă impresiune intimida mult pe junele nostru. În cătrău privia — un șes estins, peste care atârna un cer încărcat cu nori de furtună. Și unde era posta? Nici urmă de dēnsa! Numai colo lângă fântâna cu smic se afla o căruță, abia atât de mare, cât să cuprindă o singură persoană și la care erau înhămați patru mățoge mici și slabe.

Un copilăș sdrenturos se apropie de dēnsul, cerēndu-i, ceva de pomană. Junele își bagă mâna în bosunar și-i dete o monedă de aramă.

„Unde este posta, Domnule?”

„Acolo, domnule!” răspunde micuțul arētând spre căruța de lângă fântâna. „Mă! Surugiū!”

La strigatul acesta se ridică de la pământ, de după cai, o figură ciudată și-și frecă ochii umflați de somn: este surugiul. Dēnsul se apropie cu pași greoi; pe cap are o pălărie neagră de postav, ornată cu nenumărate pantlice în tricolor național — vênăt galben—roșu; era îmbrăcat cu un costum roșu ca focul, peste care erau așezate o multime de ornamente în formă de spirale stele, cercuri și alte încolăcături, ér la mijloc era încins cu un brēu tot așa de roșu, din care eșă la ivelă un cuțit mare, în forma unui iatagan.

Tinērul aprôpe fără voe se retrase înapoi: îi viui în minte tot soiul de povești despre hoți din România. Acest surugiū este cel mai potrivit căpitan de hoți, mai fantastic nu-l pôte descrie nici cel mai îndrăzneț romancier.

„Unde este posta, Domnule?” întrebă încă odată, și éráși trebui se audă:

„Acolo, Domnule!”

Da, așa este, de și nu vrea să o creadă. Dar seful stațiunei îi spuse același lucru și acum veni încă și un birtaș jidan, care-i zise nemteșce:

„Cum? Pentru ce se nu fie asta posta? Dacă te pui întrinsa, în cinci ore ajungi la Vulturesci.”

Jidanul vorbește cu surugiul, acesta ia cufărul și tinērul nostru îi urmēză cu un suspin adēnc. Dēnsul se îndesă în căruța, carea era așa de mică, încât și un copil o

putea trage după sine. Nu este la acesta căruța fer nici barem de un gram greutate. Tot ce la alte căruțe se întărește cu scôbe și cuie, aci era legat numai cu ștreanguri. Decî: călătorie bună!

Surugiul fueră una, pe când făcea ultimile pregătiri de plecare. Își vîrti apoi mâna sub scândura cea îngustă, pe care ședea nefericitul sôu pasager cu picioarele adunate, și scôse afară un pistol vechi. Tinērul nostru îi trecură fiori răci prin corp, dar postilionul îi predete arma tinēndu-i o vorbire lungă, din carea el nu pricepu nici o silabă. Din jocul vioi al trăsurilor feței și din gesticulațiunile ciudate ale postilionului el înțelese atâta, că acum dēnsul să se apere cum va sci mai bine contra hoților și a lupilor. Cugetându-se la călătoria ce avea s'o facă îndată, tinērul se descurăgia cu totul și acum i-se părea natural, că la acesta căruța cât o cójă de nucă erau înhămați patru cai: mântuirea de bună samă nu stetea în iataganul surugiului, nici în pistolul cel vechi, ci singur numai în fuga repede a celor patru cai, despre a căror tenacitate înse el se îndoia grozav. Dar surugiul nu-i dete timp pentru observările sale melancolice, căci apropiindu-se încă odată de el și dându-i în mână capetul unui ștreang scurt, ce era legat de o loitră a căruței, îi zise: „Ține-te, domnule, că le dau drumul!”

Asta încă n'o înțelese nefericitul; dar vede cum surugiul scôte din brău o codoriscă scurtă, la care era aplicată o curea infinit de lungă; vede cum se aruncă pe calul de la oiște; aude încă o dată strigatul: „Ține-te domnule!” și apucă cu putere ștreangul: apoi o smâncitură vehementă și acum, vênătorea dracului începu. Ca un ris batjocoritor al iadului îi sună prin urechi pocnetul biciului și strigatul îndelungat al surugiului: „Haho-o-o-o!” Pantlicele pălăriei fluturau sălbatic, biciul șuera împrejurul capului, caii gâfăiau și potcovele lor îi aruncau în ochi noroiul de pe drum „Haho-o-o-o.” Dumnezule! veselă călătorie! Și cum scârțăia și suspina vechia căruța, — ca și când în tot momentul ar trebui să se desfacă în miș de sfirmituri!

Cu frica desperărei se ține de ștreang; dar avea-va ôre putere să se țină cinci ôre de-a-rîndul? Imposibil! Dacă această fugă nebună mai duréză o jumătate de cēs trebuie să cadă jos din căruța, și atunci? El atunci îi jăfuesc hoții, sau îi mănă lupii! El strigă la surugiū, dar mișelul părea a fi turbat; el nu privește înapoi, învrtte biciul, strigă și merge înainte acum chiar pe lângă o grôpă acum prin tufiș, acum prin mijlocul unui părău, așa că apa îi stropesce pe bietul pasager în față. Pălăria i-a lunecat deja pe cēsă, parapleul pôte să-i cadă afară în tot momentul. Cutéză o apucătură repede după pălărie, care era să-i pice și după parapleu dar. — — — — —

După patru cēsuri surugiul sosese la Vulturesci. Boerul Marinescu stetea înaintea porții moșiei sale, dimpreună cu doi copii ai sei, acceptând curios pe tinērul ce l'a chemat din Germania.

„Haho-o-o-o!” Biciul pocnesce și caii asudați intră pe pörtă.

„Încu!” strigă boerul, „unde este domnul cel tinēr?”

Încu privește îndērăt, apoi se scarpină în cap și-și face cruce: „A fost în căruța,

domnule; scie dracul unde a apucat; trebuie că a picat din căruța! Bine că barem cufărul îi este aci!”

Bătaia ce a mâncat'o surugiul, numai el va ține-o minte cât va trăi. Boerul puse sē prinză alți cai la căruța și însoțit de doi călăreți, Încu porni se caute pe tinărul pierdut.

Și l'aū aflat! Era tot acolo unde a căzut din căruța, atâta numai că de frică s'a fost ascuns în cucuruzul de lângă drum, spre a ascepta acolo diminēta, căci se întuneca deja. Când în liniștea nopții auzi tropotul cailor și strigatul repetat: „Haho-o-o-o!” presimți, că pe el îl căutaū. Trēmurând de frică, își scôse cu precauțiune capul din cucuruzisce și fusese mântuit!

„Dar, n'ai putut să dai un sēm̃n lui Încu, când ai căzut din căruța?” îl întrebă boerul în diminēta următoare, de abia putēndu-și stăpâni risul: „A trēbuit să-ți dea pistolul!”

„Mi-l'a și dat”, răspunde tinērul, „ca să mă apăr contra vre-unui atac.”

„Dōmne ferēscē”, rise bētrânul domn. „N'ai observat că postilionii nostri călătorește foarte repede?”

Tinērul afirmă.

„Trebuie decî să scii, că adese ori se întimplă să cadă călătorul din căruța. Pentru a avisa pe surugiū, care nici o dată nu se uite îndērăt, trēbuie să descărce pistolul. În timp furtunos, vōcea omenescă e prea slabă pentru a fi auzită de cătră surugiū. Asta ar fi trēbuit să ți-o spună mișelul de Încu, și dacă doresci, voi pune să-l mai bată încă o dată?”

„Renunț la acesta satisfacție”, replică tinērul, „pentru că surugiul nu-i vinovat; eu nu am priceput ce mi-a spus.”

Peste doi ani, când tinērul călători la Leordeni spre a să reintōrce în patria sa, n'a mai lăsat pistolul din mână, dar nici din căruța n'a mai picat!

Mama sfântului Augustin.

— Schiță istorică-culturală —

de

Emil Bougaud.

Traducere din limba franceză de

Salba.

(Continuare.)

I.

Nascerea și familia sfintei Monica.
Primii ani ai tinereții. Căsătoria ei.
Anii 332—353.

Calea, ce duce de la ruinele Cartagenei peste vechia *Sicca Veneria*, la ruinele din *Hippo*, trece prin una din cele mai frumoase regiuni ale lumii. Cel vechi spunea minuni despre bogăția acestui ținut. Și într'adevăr, de și deșertul în decurs de 12 vécuri a astupat cu valurile sale năsipose isvōrele de rodire bogată, totuși după vre o câte va dātături de sapă aū crescut păduri de oliv, pomii de lămăieri, boschete de trandafir și vii bogate. Tot așa de ușor aū ieșit la lumină de sub primul strat de năsip multime de monumente de artă romană, frag-

mente de statue, columne, sarcofage cu inscripțiuni, — ruine de teatre, scâlți, temple, drumuri romane, tot atâtea rămășițe ale unei culturi strălucite. Călătorind omul câte va ore prin acest colț al naturii renăscute, printre aceste resturi ale artelor frumoase, vrând nevrând se transpune cu gândul în acea epocă, când feciorelnica natură și arta își împrenau minunile lor — și sub acest orizont îndepărtat revede în fantasmă acel nēm de omeni superbii care prin *Hamilcar*, *Hanibal* și *Jugurta* puse pe un timp la îndoielele norocul Romanilor, și care mai târziu închinându-se lui *Isus Christos* și primind jugul cel dulce al Lui, a aruncat de la sine toate cele alalte juguri și a dat bisericii pe un Tertulian, un s. Augustin; între verguri și martiri pe s. Perpetua, s. Felicitas și altele. Sub impresiunea acestor reamintiri omul simte că calcă pe un sol roditoriu, unde, cum zice Virgiliu, spicele nu cresc așa lute ca omenii.

Cam pe la calea jumătate, nu de parte de vestitul câmp de bătălie, *Zama*, pe două coline într'aurite de aurora dimineții și adumbrite de tufșuri de olivii, se vede un sat simplu, pe care Arabii îl numesc *Souk-Arras*. Puținele lui căsuțe albe s'au ridicat pe locul vechiului oraș roman, *Tagasta*, dar nu ocupă de cât o parte a aceluia. Ceta laltă parte, — cu mult mai mare — se estindea pe un platoș format din mai multe deluri, ce-și scaldă în rațele sōrelui ruinele acoperite pe jumătate cu nāsip. Printre aceste ruine cresc o mulțime de tufe adumbrindu-le cu o umbră recoroșă.

Sub pōla platoului se estinde o câmpie vastă, brăzdată de mai multe pârrețe, cari după ce o răcoresc, dispar în riul *Madjerda*, *Bagradas* al Romanilor. În depărtare se vede un ținut uscat și nelucrat, semn că omenii încă nu l-au putut scōte de sub stăpânirea deșertului. O vastă pădure de stejar îngrădesce cu o verdētă plăcută întreg tabloul acesta. Din colo-l marea cu liniscea saū furtunile ei; de aici înse nu se pōte vedē.

Aici, între aceste coline necunoscute — pentru că pe lângă totă frumsēta ținutului, nici un scriitoriu vechiu nu amintesc de *Tagasta*, dacă nu cum va *Plinius*, care prin câte va cuvinte prețioase face alusiune la superbul nēm, ce o locuia, — aici, zic, în acest ținut plin de sōre și sōnin a aședat Dumnezeu lēgānul Sfintei femei, a cārei viață vreū se VI-o povestesc. Par' că Dumnezeu cugetând la s. Augustin a ales a nume acest loc pentru mamā-sa. Par' că pentru ei a făcut acest platoș, ce se ridică ca și un cuib de vultur din sinul șesului întins. De aceea pare că a aședat aci lēgānul Moniceii, ca să ne arete, că în viața unei mame tōte-s rēnduite pentru copiii sēi, chiar și lēgānul, în care ea își începe viața.

Era la anul 332, după nascerea lui *Christos*; 18 ani de când papa *Silvestru* guverna corabia lui *Sān-Potru*, și 20 de ani de când *Constantin*, împēratul, învingēnd pe *Maxentiū*, a înălțat la tron religiunea creștină. Biserica părăsise catacombele și pe cum după o iērnă lungă primele rađe ale sōrelui de Maiū produc în natură o mișcare generală de viață, care anunță, că tōte vor rēsări, așa și biserica după o umilire și durere de 3 secolii, se pregătia la o renascere sublimă. În același an, când

Monica a vēdūt pentru prima oră lumina zilei în *Tagasta*, s'a nāscut și s. *Ieronim*, în *Stridoniu* *Dalmatiei*. Sfintul *Gregoriū* *Nazianzenul* atunci era cam de 4 ani, s. *Vasile* cel mare de 3, s. *Gregoriū* *Nisenul* de 2 ani, s. *Ilariū* de *Poitiers* și s. *Martin* de la *Tours* erau ceva-și mai bētrāni. *Martin* era în anul al 16-lea și se pregătia de botez, *Ilariū* aștepta darul preoției. Nici s. *Ambrosiū*, nici s. *Ioan* *Christostom*, nici s. *Paulin* de *Nola* nu erau încă pe lume, dar tinerele feciōre, cārorā Dumnezeu le destinase onōrea de a le fi lor mame, se pregătiau deja la înalta misiune, de care înse nici presimțiri n'aveau. În această grupă ilustră numai chiar s. *Atanasiū* ajunsese etatea bărbăției. El, abia de 27 ani, ocupă scaunul episcopesc din *Alexandria* și petrecu aci mai o jumătate de secol, purtând neîntrerupt și nelvins, greutatea atātor lupte. Ca și când Dumnezeu pe toți bărbății cei mari, cari l-a dat bisericii sale, ar fi vrut să-i dāruiască cu o viață îndelungată.

În acea sfinta epocă — dintre *Martiri*, cari cădură jertfă unor persecuțiuni locale, chiar în contra voinței lui *Constantin*, și dintre *Doctori*, cari începeau a se ivi cu încetul pe câmpul bisericii; — s'a nāscut în sinul unei familii creștine, într'o casă de pace, onōre și virtuți vechi, o copilă extraordinară, pe care Dumnezeu a ales-o, ca se fie mama celui mai mare *Doctor* al timpului sēu, a Sfintului *Augustin*. Ea primi numele de *Monica*, pe care până aci nu l-a purtat nici o sfintă, și care prin ea a devenit un simbol frumos de mângāiere și speranță. Tatā-sēu, al cārui nume nu se scie, și mamā-sa, care par' că se chema *Facunda*,¹⁾ erau creștini, și încă creștini evlavioși.²⁾ E tare cu greū a hotāri rangul lor social. Se pare, că și ei aparțineau unei familii cu trecut glorios, dar cu puțină avere, de cari se vēd destule în secolii turburați ai revoluțiunilor. Țin mulți servitori, dar cu greutate, au frumoase legături și rudeni însemnate; cu tōte aceste, siliți, ori din principiū, duc o viață retrasă, din ce în ce mai ascunsă. Când cu 20 ani înainte, mai întreg orașul *Tagasta* a fost atras de noutățile șismei lui *Donat*, această familie a rămas catolică, ceea ce o făcuse și mai izolată, ēr nenorocirea imperiului îi grābi ruinarea. Drept, că suirea pe tron a lui *Constantin* și a Creștinismului, dede speranță de alinare acestor familii vechi și bogate din provincia, jāfuite înse de erariū — dar aceea speranță începū să dispară, și după ce nici *Constantin* nu isbuti cu încercările sale, ca și *Dioclețian*, pārinții *Moniceii* puteau prevedē, că din totă splendoria străbună ficei lor nu-l vor putē lāsa de cât o amintire și numele lor strămoșesc.³⁾

(Va urma.)

¹⁾ *Facunda* sau *Facundia* o numesc tōte cărțile liturgice din ordurile *Augustiniane*.

²⁾ *Confess. lib. IV. c. 8.*

³⁾ Se pot vedē tōte aceste din „*Mărturisirile*“ (*Confessionum libri*) sfintului *Augustin* și din alte scrieri ale lui. Că aveau mulți servitori la curte (*lib. IX. cap. 8-9*) relațiunī cu familii însemnate (*lib. IX. c. 10*) rudeni nobile și de rang înalt („*Epistolele*“ Sfintului *Augustin* a 39-a ep.). Insu-și spune, că l-a rămas puțină moșie de la pārinți („*Mārt.*“ *lib. II. c. 3*) că el e sērac din pārinți sēraci (*Sermo. 356*). Veți bine aceste nu trebesc luate *ad litteram*, pentru că el așa zice din modestiā. Mai probabil e, că familia *Moniceii* a fost familie nobilă, dar sērăcită prin vitregitățile timpurilor, cum li-se întâmplase tuturor familiilor nobile din timpul acela.

Lumina în cultul dumnezeesc.

Când publicam în „*Unirea*“, de alt cum destul de interesanta disertație a pār. *Grapini*, un bun medic, dar în același timp un creștin și mai bun, ne adresēzā o scrisōre din care ținem să publicām unele pasaje de un hotārit interes.

Etā cuvintele iubitului nostru medic „*Articolul din medicina pastorală publicat în „Unirea” nu-mi place, sparie prea tare preoții, apoi cine să ajute morbosului dacă nu preotul și medicul, încă nici cest din urmă nu este așa de chemat, de ore ce de multe ori nu are credință, și fără de aceea nu pōte să existe caritate.*

Deci nu e permis ca preotul să se témă. Apoi unde vom ajunge dacă bāgām asemenea idei în capul preoților și credincioșilor? să ne temem că ne inficiām prin cuminecare! prin sārutarea icōnelor! prin miruit! sārutând mâna preotului! Nu e permis să nefacem de ris! Mai ales în fōie bisericească nu e cu cale să aparā așa ceva, de ore ce fōi ateiste apoi fōrte ușor pot cālāri pe asemenea argumente și să atace tōte ceremoniile bisericești.“

Tot atunci pār. *Grapini*, a recomandat folosirea în biserică a luminilor de ștearin pentru că nu fac fum. Nu ne-am indentificat cu această părere și am spus încă atunci, că în biserică sînt de a se folosi numai luminile de ceară.

Conform promisiunei făcute revenim azi asupra acestei chestiuni, cercând să o limpeșim definitiv.

Lumina e în cultul dumnezeesc un simbol așa de esențial și așa de bogat de însemnare, căt ea nu a putut, să lipsescă nici când în cultul Dumnezēului celui adevērat. Scit este, că în cortul mărturieii sta un sfeșnic de aur cu șapte brațe. ērā în biserică lui *Solomon* staū zece sfeșnice de acestea. Lucrul acesta îl rînduise Dumnezeu însu-și, și de aceea creștinii încă folosiau în adunările sale liturgice lumini de candile și de făclii începēnd deja de pe vremea Apostolilor. Usul acesta îl pretindea deja și numai împrejurarea, că în vēcurile cele dintāi ale bisericii cultul dumnezeesc și agapele din cauza persecuțiilor se țineaū în locuri ascunse în timp de nōpte. La *Fapt. 20, 7* ur. cetim: „*ērā întru una de sāmbețe*“ sau într'o *Duminecă* „*adunāndu-se învētăceii, să frāngā pāne*“ sau să celebreze sfinta liturgie. „*Pavel* vorbia cu ei vrēnd, să purcēdā a dōna zi și lungi vorba până la mezul noptii. Și erau candilele în casa de sus, unde eram adunați.“ Scim dōrā din istoria bisericească și din biografiile martirilor celor dintāi, de câte ori și cu cātā turbare au răpit împērații romani și omenii lor sūnteile vase ale creștinilor. Ni-se spune, că împreună cu mărturisirea statornică a lui *Christos* a mai contribuit la mōrtea de martir a s. diacon roman *Laurențiu* și aceea, că el nu a voit, să estradea lucrurile cele scumpe ale bisericii. Cā între lucrurile acestea scumpe au fost și sfeșnice, ne spune s. *Prudentiū* din vēcul al IV-lea în encomiul sēu despre s. *Laurențiu*. În encomiul acesta s. *Prudentiū* introduce pe judecatoriul, pāgān zicēnd sfintului *Laurențiu*:

„*Argenteis scyphis ferunt
Fumare sacrum sanguinem,
Auroque nocturnis sacris
Adstare fixos cereos.*“

Înainte tabernaculului ori și alături de la el ārdea o candelă, carea de aceea se și numesce candelă veclnică ori candelă lui Dumnezeu, În timpurile cele turburate

ale persecuțiilor fresce că obiceiul acesta, la bisericile cele mai multe nu putea, să se păzescă. Dară deja din vechi al IV-lea ne stau la în de mână mărturie, cari adevăresc obiceiul acesta. S. Paulin de Nola istorisește, *) că în biserică sfântului Felix din Nola era aplicată o candelă vecinică:

„Continuum scyphus est argenteus ad usum.“

S. Epifaniu încă istorisește în epistola către Ioan din Ierusalim, că trecând prin orașelul Arablatha a vădit în trecut o lumină, și întrebând el, ce loc e acela, i-a răspuns, că e o biserică. *) În serbătorile cele mai alese candelile acestea se umpleau cu ulei de balsam și cu alte uleiuri binemirosoare, și spre acest scop esistau fundații speciale. Pe sama candelii din biserică s. Pavel din Roma Gregoriu I a dăruit tot venitul, ce se scotea din apele publice (aqua salviae). *) Acest pontifice ne istorisește o întâmplare minunată, carea e importantă pentru obiectul nostru. Când adevărat într-o zi din întâmplare nu a fost în de mână unt de lemn pe sama candelilor, inspectorul Constantin a umplut candelile cu apă, a pus după obiceiul feștilă de papir în mijlocul ei și le-a aprins, și acestea au ars, în tocmai ca și cum ar fi fost nutrită cu unt de lemn. *) Dacă s. Gregoriu grăește aci despre mai multe candelile, de aci nu avem, să conchidem, că lucrul acesta s'a întâmplat în o serbătoare mare, în care ardeau în biserică mai multe candelile. Căci și înaintea altor icône din biserică lăsa credincioșii evlavioși de multe ori, să se așeze candelile, cari ardeau nelncetat.

Trecem preste alte mărturisiri de ale ss. Părinți și de ale sinodelor, cari dovedesc vechimea obiceiului acestuia, și ne mărginim numai la observarea, că până și Nestorianii au păzit în chip sever obiceiul acesta, ceea ce se vede din can. 23 al sinodului nestorian din an. 900. *)

În presara zilei Înviării candelile bisericilor se stingeau și apoi se umpleau cu

*) Natal. XI. v. 467 ed. Mingarelli Rom. 1756

*) Usul acesta foarte simbolic de a păstra o candelă pururea aprinsă în bisericile, în cari se păstrează s. Eucharistie, se observă până în ziua de astăzi în biserică apusană și chiar și în unele biserică răsăritene. Sinodul Maroniților din Muntele Libanului ținut în 1736 P. II. cap. 12. n. 24 hotărăște: „Ubi vero asservatur (Sacrosancta Eucharistia), sit tabernaculum decenter ornatum, et ante ipsum una saltem lampas din noctuque ardeat.“ Collectio Lacensis 1876. T. II. col. 209.

*) „Utile iudicavimus eandem massam, quae ad aquas salvas nuncupatur, cum omnibus fundis luminaribus deputare.“ L. II. Regist. Epist. 9. Alte fundații de acestea de la alte biserică v. D'Achery Spicil. și Martone Ampliss. collect.

*) L. I. Dialog: „Quadam die dum in ecclesia (s. Stephani) oleum deesset, predictus Dei famulus (Constantius Masionarius) lampades ecclesiae implevit aqua atque ex more in medio papyrum posuit; quas allato igne succendit, sicque aqua arsit in lampadibus ac si oleum fuisset.“ O asemenea întâmplare ne istorisește și Eusebiu despre s. Narcis H. E. L. VI. cap.

*) „Placuit Spiritui s. et praecepit, ut si necessaria et minime voluntaria causa exigat, ut sacra mysteria super altari in diem crastinum serventur, eo quod non adsit qui una cum eo, qui mysteria celebravit, eadem sumere valeat, alterum ex duobus fiat: et siquidem christianus inveniat, qui simul sanguinem amboque mysteria consumat, id faciat, sciens ea quae supersunt ad communionem mysteriorum pertinere. Si autem sanguinem duntaxat sumat, corpus autem propter suam quantitatem consumi nequeat, servetur in diem crastinum super altari curaque eidem adhibeatur, ut lampades coram eo ardeant. T. I. Supplement. concil. col. 1092.

unt de lemn nou, pentru ca după producerea luminii celei noue să se aprindă din nou. *) S. Ciril din Ierusalim grăește despre solemnitatea acesta în o cuvîntare „De occursu Domini“ și zice într'însa: „Voișii să împedim astăzi candilele ca fii luminii; luminii de ceară să aducem lui Christos luminii celei adevărate, că lumină spre descoperirea nemuritorilor lumii s'a arătat; de aceea ca luminii din lumină să strălucim mai pe sus de neaună, mai albi de cât laptele, mai luminoși de cât safirul, sburând mai pe sus de cât porumbii spre cer, așa să grăbim în nori întru întimpinarea lui Dumnezeu.“ *) Era Eusebiu scrie despre împăratul Constantin: „Sfântul ajun al Pascilor l-a schimbat făcându-l ca ziua cea mai luminosă așa, că aceia, cari au fost puși pe treaba acesta, au pus stâlpi înalți de ceară în totă cetatea, și făclii lumineau toate locurile așa că sfântul ajun se făcu mai strălucit de cât lumina zilei.“ *)

(Va urma.)

Diverse.

Legenda despre Crucea Mântuitorului nostru Isus Christos. Crucea Dnului Isus Christos s'a făcut dintr'un arbore foarte minunat; acel arbore l-au aflat Iudeii pe dealul Golgotei, în timpul, când după emigrarea lor îndelungată în deșert, au ocupat pământul promis lor de Iehova.

Acest arbore era mai mare și mai frumos între toți cei alalți arbori, în cât în totă Iudea nu se afla altul ca el.

În mai multe rânduri au voit a-l tăia. Întâia oară, când s'a fondat Salem; altă dată a ordonat Solomon ca să-l folosească la edificarea frumoasei biserică a Ierusalimului; mai târziu la edificarea biserică a doua, a pus să-l taie, dar fiind că în scărta acestui arbore toate uneltele cu cari voiau a-l tăia se rupeau, l-au lăsat și i-s'a dat numele de „neinvins“.

Poporul zice, că acest arbore a fost arborele vieții, acesta a înfrumșetăt raiul încă înainte de creațiunea omului. Apoi după ce a venit păcatul în lume și a cutreerat tot universul, ivindu-se un viscol înfrorător a nimicit totul până și arborele vieții, care fiind detruat de un fulger, a căzut într'un riu. De aici înainte până la anul potopului, arborele vieții a fost dus de undele rîului în cöce și în colo. Diluviul apoi toate le-a asimilat pe pământ, dar după ce apele au început a scădea, arborele vieții a fost aruncat de undele diluviului pe vârful Golgotei, unde apoi cu timpul a început a da rădăcini și în fine a crește până cu timpul s'a făcut mare și frumos.

Acăsta a fost sörta acestui trunchiu negrit și bătrân, care din timpul cel mai vechi n'a fost atins de nimeni; până ce în fine un industriaș tinăr făcu crucea Mântuitorului Isus din acest arbore minunat, necunoscându-i însemnătatea lui și l-a tăiat de tot cu o așa ușurință ca cum ar fi tăiat o nuia de alun.

Cămașa Mântuitorului nostru Isus Christos. La Evreii vechi era datină a purta două vestimente una peste alta; o cămașă care era strînsă pe corp cu o cingătoare și pe de asupra o manta lungă până din jos de genunchi. Cămașa era țesută rotundă și nu cusută, ér de asupra era deschisă.

*) Despre minunea candelii de la s. mormint din Ierusalim v. Mamachus T. II Antig. christ. p. 65.

*) Cf. Toutée, Admonit. in Oration. de occursu Domini fol. 860. ed Venet.

*) Vita Conat. L. IV. cap. 22.

Așa a fost țesută și cămașa Mântuitorului Isus. După o tradițiune veche, cămașa Mântuitorului Isus a fost țesută de chiar Prea curata Feciöră Maria după datina de atunci; căci în vechime torsul și țesutul era cea dintâi ocupațiune a femeilor.

Când au răstignit pe Mântuitorul nostru Isus Christos, soldații au aruncat sorți asupra cămeșei Mântuitorului că a cui dintre ei se fie, pentru că n'au voit să o bucătescă.

Apostolii, cari au fost de față la răstignirea Mântuitorului, n'au lăsat cămașa în mâinile inamicilor să o profaneze, ci a cumpărat-o și a ținut-o în ascuns pentru frica inamicilor, până ce în timpul lui Constantin cel Mare.

În anul 326 Sfânta Elena, mama lui Constantin cel Mare, vizitând Palestina, după multă cercetare a aflat crucea, titlatura, cuele și cămașa Mântuitorului nostru Isus Christos.

Sfânta Elena s'a născut în Trier, care în privința afacerilor politice și bisericesti se numia pe atunci a doua Romă.

Sfânta Elena după întörcerea sa din Palestina a prezentat cămașa Mântuitorului Isus cetății Trier.

În timpurile emigrațiunii popörelor de temere să nu se profaneze ori răpescă, cămașa a fost ascunsă în catedrala din Trier; dar în ce loc era așezată, nu o scia nimeni; până când în anul 1196 Ion întâiul Arhiepiscop al Trierului a reînöit catedrala cetății, când apoi în unul dintre altare s'a aflat cămașa Mântuitorului; de unde luându-se în luna Maiu același an, spre mai mare bucurie și desfătare a tuturor cetățenilor, s'au arătat la tot poporul și după aceea s'a închis din nou în altarul principal.

La 300 de ani după aceea, adevărat la 1512, la rugarea cesarului Maximilian I, s'a espus pentru întâia dată cămașa Mântuitorului la privirea poporului. Multime de popor s'au adunat atunci, pentru ca să vadă cămașa Mântuitorului, convingși fiind, că prin acesta fac un lucru cuvios și plăcut înaintea Domnului.

În anul 1524 a poruncit Pontificele Leo al X. ca tot la șapte ani să se espună cămașa Mântuitorului Christos la privirea poporului. Înse după ce în acele timpuri au fost turburări înfricoșate, nu s'au espus fără numai în anii 1531, 1545, 1553, 1583 și 1584.

În timpul războiului de 30 de ani, cămașa Mântuitorului a fost transportată în Colonia; înse după puțin timp érá-și fu așezată în Trier, de unde din cauza deselor războite numai după pacea de la Westfalia la 7 ani s'au putut expune la privirea poporului.

Când Francezii au atacat Trierul, cămașa Mântuitorului Isus s'a transportat în Ehrenbreitstein și acolo s'a și espus în anul 1734. În anul 1738 din cauza războiului de 7 ani fu dusă înapoi în Trier, unde s'a și espus privirei poporului; de aici la anul 1765 érá-și s'a transportat la Ehrenbreitstein, unde din nou fu expusă la vederea poporului.

În anul 1794, când Francesii au ocupat provinciile de la Rin, cămașa Mântuitorului a fost dusă în Bamberg; ér în anul 1796 pe timp scurt a fost dus-o în Bohemia. În anul 1803 fu dusă în Augsburg; de unde în 1810 érá-și s'a transportat la locul său în Trier, și la rugarea poporului s'a și espus.

În anul 1844 un milion de ömeni s'au adunat în Trier ca să vadă cămașa Mântuitorului; și la această expozițiune a cămeșei, în vederea poporului s'a întâmplat multe însănătoșeri miraculoșe.

Mai pe urmă s'a espus la 1898, când din nou s'au făcut minuni.

De atunci în cöce cămașa Mântuitorului nostru Isus Christos n'a mai fost espusă și se află în Biserică catedrală din Trier.

(„Lumina“).

Sciri economice.

Curs de pomărit și stupărit în Cugir. Dl învățator dirigent Ioan Muntean din Cugir lângă Orăștie va deschide din 15 Iulie până în 15 August a. c. un curs de pomărit și stupărit, îndeosebi pe sama învățătorilor. Consistorele din Blaș și Lugos vor recerca pe învățătorii din eparchiile dinșilor să ia parte măcar câte doi din fie care protopopiat. E foarte de dorit, ca la asemenea cursuri să ia parte cât mai mulți învățători.

Însotire pentru evaluarea pómelor și legumelor. Încă cu data de 18 Martie a. c. mai mulți fruntași din comitatul Hunedorei în frunte cu dl span Nic. Bethlen au lansat un apel publicat și în românesce pentru înființarea unei însotiri sub firma: „Transilvania, însotire pentru evaluarea și prelucrarea după sistemul fabricilor a pómelor și legumelor, în Deva“. Capitalul social e proiectat cu 200.000 cor. împărțit în 4000 bilete de participare de câte 50 cor. Scopul însotirei, după cum se zice în apel, va fi: a evalua pómeele de prima calitate, ca produse rudimentare, ér cele alalte póme și soiurile de legume prelucrându-le cu pricepere și după specialități, eventual a organiza esposițiuni și din veniturile acestora a împărți la timp și ocaziune premii mai mici s'au mai mari la producenți. Însotirea să intenționeză a se înființa „ca întreprindere de fabrică, întocmită conform recerincelor tehnice moderne“. În special se au în vedere produsele comitatelor Alba-inferióra, Bistrița, Brașov, Hunedóra, Térnave, Murăș-Turda, Turda-Arieș Odorheiú, Arad și Caraș-Severin. În comitetul esecutiv să află și dl Dr. Ioan Mihú directorul „Ardeleni“ din Orăștia. Între acționarii subscriși páuá acum să află 22 de bănci, între cari și institutele române de credit „Crișana“ din Brad și „Ardeleana“ din Orăștia.

Bibliografie.

A apărut:

„Lumina“, anul I. Nr. 2. revistă bise-ricescă pentru elocința amvonului, cultura religioasă a clerului și a poporului. Redactor Dr Elefterescu, prof. cuprinde: Predică pe duminica Floriilor și pe ziua învierii. Judecata și sentința dată contra Dnui Christos. Legenda Crucii, Cămeșa Mătuitorului ș. a. Costă pe an 6 cor. apare o dată pe lună.

Povestea Frivighetorii, e titlul unei drăgălașe povești compuse de prof. I. Manliu, după minunata poezie „Îușirăte-mărgărite“ de Vas. Alesandri. Broșurica elegant tipărită pe hârtie fină costă 25 bani. Se află de vîndut și la Tipografia noastră.

„Amicul progresului român“. Nr. 3. cu următorul cuprins: M. S. Regina Elisabeta (ilustrație). — Luna Martie. — Origina mărțișoarelor. — De unde ne vin babele. — Rândunica. — Imitațiunea. Despre antipatiile fisiologice și altele. — Zahărul de Colonia (Zaharina). — Exploatarea rațională în economia agricolă. — Convorbire avicolă. — Curtea de păseri. — Lucrările în Inna lui Martie. — Moravurile albinelor. — Trebuie óre să mai replantăm viile noastre? — Cereale și târgul internațional. — Situațiunea și prețul cerealelor. — O nouă procedură comercială. — Medicină Populară. — Varietăți medicale. — Varietăți agricole. — Convorbiri familiare. — Oul de Pașce. — Nuvelă. — Paricidul, Român criminal de mare senzație.

A apărut și se află de vîndare la **Tipografia seminarială din Blaș:**

Sfinta și Dumnezeesca EVANGELIE a Domnului și Dumnezeului nostru Isus Christos

révêdută după originalul grecesc și acum întâia dată tipărită cu litere străbune în zilele preainălțatului Împérat al Austriei și Rege Apostolic al Ungariei Francisc Iosif I. cu binecuvîntarea Preasfințitului nostru Archiepiscop și Mitropolit de Alba Iulia și Făgăraș Dr Victor Mihályi de Apșa.

Blaș 1900.

De la sfinta Unire 200.

Prețul unui exemplariú costă crudo: **8 fl. 50 cr.**, broșurat **8 fl. 65 cr.**, ér legat în pele roșie, cu cadru aurit pe table, cu cei patru Evangeliști, cu cruce și cu copceie **12 fl. 50 cr.** Legătura mai elegantă se compută după calitatea pelei și a decorațiunilor, cari se vor dori.

Istoria legii nouă de Dr V. Szmigelski, tomul I. Tinerețele lui Isus. Isus ca profet, 399 pag. prețul 4 cor. tomul II. Isus ca preot, 320 pag. prețul 3 cor. 40 fl. Și în tomul al doilea apărut acum întâlim același stil plin de frumșeță. aceeași limbă românescă curată, aceeași admirațiune și încântare pentru faptele mărețe săvîrșite de Omul-Dumnezeu în ultima săptămână petrecută pe pămînt. Și venitul ce va realiza din cartea acesta autorul îl destinăză fondului provincial de salarisare la care dînsul a pus basă.

Recomandăm istoria acesta cu tot de dînsul ca pe o scriere necesară și foarte folositoare fie căruí adevérat creștin.

Manual de Psihologie și Logică pentru clasa VIII a școlilor medie edat de Dr Vasile Hossu. Blaș. Tipografia seminariului archidieceșan. 1898. Prețul 2 cor. 40 fl.

Dr Victor Szmigelski: **Ermenentica biblică**, compusă după Ubaldo Ubaldi, Blaș 1899. pag. 180. prețul 2 cor. Ca și de la cele alalte publicații ale sale dl autor destinăză și venitul acestei publicații pentru formarea unui fond provincial de salarisare a preoților și învățătorilor. Manualul e destinat pentru facultățile de teologie, dar pôte fi de folos și celor cari se ocupă cu studiul sf. Scripturii.

„Ben Hur“, de Lew. Wallace, tom. I. 539 pag., tom. II. 508 pag., prețul broșurat 1 fl. 45 cr. Blaș. Tipografia seminariului archidieceșan. 1898.

G. Coșbuc: **Povestea unei coróne de oțel**, Bucureșci, edit. C. Sfetea, XVII+260. cu o mulțime de ilustrații, prețul 75 cr.

G. Coșbuc: **Rășboiul nostru pentru neatințare**, ed. III. Bucureșci, edit. C. Sfetea, XVIII+287. pag. prețul 50 cr.

„Istoria diecesei gr. cat. de Oradea-mare“ de Dr Ioan Ardeleanu, partea I și II-a se află spre vîndare la auctorul. Oradea-mare, Nagy-magyar utcaza gör. kath. elemi iskola. Partea I. 80 cr., partea II. 60 cr., ambele 1 fl. 40 cr., 10 cr. porto, pentru teologi și învățători sau pedagogi cu 1 fl. 10 cr. ambele părți.

Henry Bolo: **Tragedia Calvarului** tradusă de membrii societății de lectură „Inocențiu Micu Clain“ a teologilor din Blaș. Edit. societății, pag. 287, prețul 2 coróne.

Posta Redacțiunii. *Tardus*, pe Murăș, P. L. în S. și toți cari ni-au scris în cauza ajutorului: nu publicăm proteste, ultimul nostru cuvînt în această afacere l'am spus. Coréspondințele acestea și protestele trimise parafrazăză aceea ce am spus noi în această afacere. Sintem mândri, că clerul nostru cunoșce lațul ce i se întinde și nu se încântă de mila guvernului. Dumnezeu cu noi! — *Muntele Băgăre*. Am primit cu mulțămită abonamentul trimis și s'a achitat anul 1891 semestrul al 2-lea. — *Aiudul superior*. Am primit cu mulțămită, și achitat anul 1897.

Editor și redactor răspundător:

Aurel C. Domșa.

Comunicarea trenurilor prin gara Küküllöszög—Blaș.

(valabil din 1 Oct. 1899).

Sosesc			Plécã		
1. De către Teiuș:			1. Cătrã Teiuș:		
Tren accelerat,	9:04	dim.	Tren mixt,	12:43	d. a.
„ mixt,	2:18	d. a.	„ accelerat,	7:35	sara
„ personal,	1:02	nóptea	„ personal,	2:26	nóptea
2. De către Copșa:			2. Cătrã Copșa:		
Tren mixt,	12:41	d. a.	Tren accelerat,	9:05	dim.
„ accelerat,	7:34	sara	„ mixt,	2:20	d. a.
„ personal,	2:21	nóptea	„ personal,	1:07	nóptea
3. De către Sôvárãd:			3. Cătrã Sôvárãd:		
Tren mixt,	11:55	a. m.	Tren mixt,	3:25	nóptea
„ „	7:15	sara	„ „	2:30	d. a.